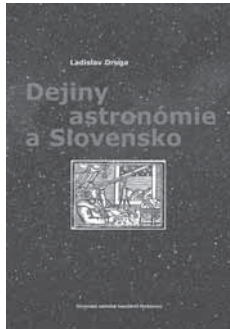

VYŠLI DEJINY
ASTRONÓMIE
A SLOVENSKO

Poslaním knihy je podať reálny, výstižný a objektívny obraz toho, ako súčasná slovenská spoločnosť prijíma svoje ohromné kultúrne dedičstvo na poli astronómie. O diele Ladislava Druga sa viac dočítate na strane 3.

KNIŽNÁ REVUE

Z OBSAHU

- 04 Martina SOLČANSKÁ: Aprílové dievča
- 05 Peter BILÝ: don giovanni
- Dalimír STANO: Diabolské balady
- Nada HRČKOVÁ: Dejiny slovenskej hudby VII.
- Tibor DOHNÁNY: Päsťou do ticha
- 08 Jozef LEIKERT: Dotyky duše
- 08 Rozhovor s Paulom COELHOM
- 09 O Miroslavovi VÁLKOVÍ v Madride
- 10 Vydavateľstvo Petit Press
- 11 Literárne hádanky
- 12 Rozhovor s historičkou Katarínou HRADSKOU

www.litcentrum.sk

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

JANA ŠÚTOROVÁ – NAŠE KNÍHKUPECTVO
ZÁHORÁCKA 21, 901 01 MALACKY
TEL./FAX: 034/774 14 29

Slovenské:

1. I. Bukovský: Návod na prežitie pre muža – Ambulancia klinickej výživy
2. P. Nagyová-Džerengová: Pozri sa na seba – Ikar
3. J. Repovská: Nové dejstvo – Ikar

Zahraničné:

1. J. R. R. Tolkien: Húrinove deti – Vydavateľstvo Slovart
2. B. Hrobat-M. Poljanšek: 90-dňová rozlišovacia diéta – Trysk
3. P. Coelho: Piata hora – Sofa

ARTFORUM, DOLNÁ 8
875 90 BANSKÁ BYSTRICA
TEL./FAX: 048/415 1335

Slovenské:

1. T. Janovic: Humor ho! – Albert Marenčin Vydavateľstvo PT
2. L. Dobrovoda: Ja, Malkáč – Ďateľ
3. V. Klimáček: Námesť kozmonautov – L.C.A.

Zahraničné:

1. N. Nováková-L. Pecha-F. Rahman: Dějiny Mezopotámie – Karolinum
2. Ch. Simic: Svet sa nekončí – OZ Slniečkovo
3. J. Wormaldová: Dějiny Skotska – NLN

ELENA BARÁTOVÁ, KNÍHKUPECTVO BELIMEX
RÁZUSOVA 4/8, 977 01 BREZNO
TEL. 048/611 2271

Slovenské:

1. J. Repovská: Nové dejstvo – Ikar
2. H. Boková: Šťastie, vráť sa k nám – Motýľ
3. M. Rúfus: Vernosť – Slovenský spisovateľ

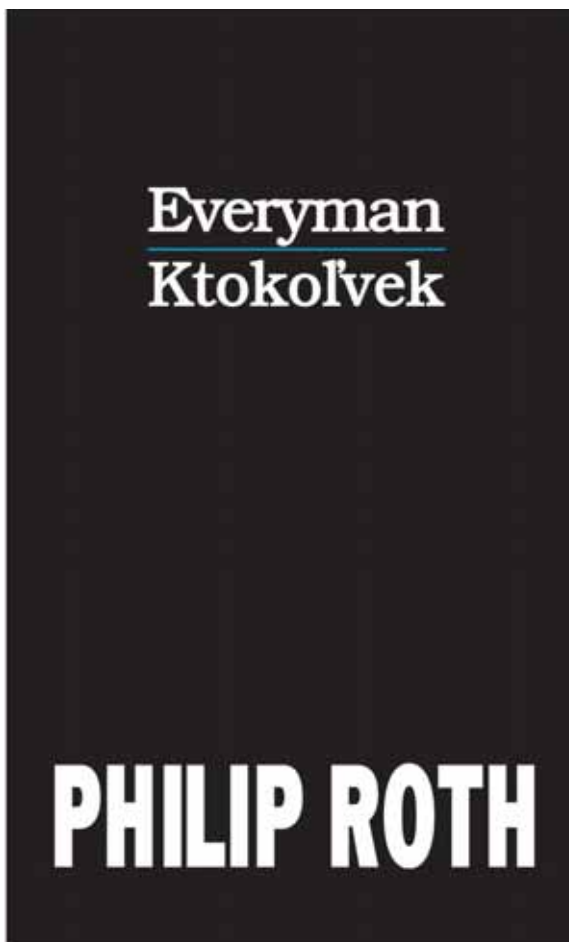
Zahraničné:

1. D. Gemmell: Trója – Štít hromu – Vydavateľstvo Slovart
2. K. Reiderová-F. Scheinberger: Pretože som vždy pri tebe – Belimex
3. K. Meyer: Karibskí piráti – Bežci po vlnách – Motýľ

MEDZINÁRODNÝ KNIŽNÝ VEĽTRH
SOLÚN 2007

V dňoch 17. až 20. mája sa v Solúne na výstavisku HELEXPO konal štvrtý medzinárodný knižný veľtrh, ktorého témou bolo cestovanie a jeho odzrkadlenie v literatúre. Záujem návštevníkov nášho stánku bol tak o krajinu, ako aj o literatúru. Vynikajúco sa v tomto smere uplatnili všetky materiály v anglickom jazyku, či už informačná brožúrka Slovensko z vydavateľstva Dajama, časopis Review of Slovak Literature, profily Jána Uličianskeho a Miloša Koptáka. Náš stánok navštívil aj honorárny konzul Slovenskej republiky v Solúne pán Costas Mavridis, ktorý po skončení výstavy odovzdal časť expozície do knižnice slovenského veľvyslanectva v Aténach. Pán Mavridis je veľmi aktívnym propagátorom slovenskej kultúry v Grécku, o čom svedčí napríklad prehliadka slovenských hraných filmov, ktorú usporiadal v Solúne krátko pred začatím knižného veľtrhu a na ktorú sme dostali z gréckej strany iba pozitívne ohlasy. Veríme, že sa nám podobný prienik podarí urobiť aj v oblasti literatúry. Tu sa však úspech spája najmä s existenciou kvalitných prekladateľov zo slovenčiny do gréčtiny, ktorých je zatiaľ ako šafranu. Možno v tomto smere pomôže novootvorená Katedra gréckeho jazyka na UPJŠ v Prešove, ktorú vedie pán Ján Zozulák, odborník na grécky jazyk a literatúru.

Ina Martinová

ŽIVOT JE VEĽKÉ
KRÁSNE UMENIE

Kostrove verše „Život je veľké krásne umenie / nemáme ešte pre ten odbor školy“, môžeme dnes doplniť slovami: ale máme na to knihy. Kníh, ktoré nám ponúkajú magické návody, ako byť úspešný, úspešnejší a ešte úspešnejší je čoraz viac. Ako sa zbaviť stresu a depresie bez liekov, Ako sa zbaviť starostí a začať žiť, Ako si získavať priateľov a pôsobiť na ľudí, Ako milovať svoje dieťa, Ako prežiť v extrémnych podmienkach, Ako schudnúť podľa krvných skupín, Ako si pripraviť závet, Ako si nájsť dobrý džob, Ako nezaspať pri sexe, Ako zbalit ženu... To je len zopár z titulov s návodmi na vyrovnanie sa so špecifickými životnými situáciami. Majú svojich vášnivých nadšencov, ale aj kritikov. Mnohí čitatelia sú z motivačnej literatúry, najmä americkej, sklamaní, lebo vychádza z inej spoločenskej situácie, iní si po prečítaní ťuknú prstom po čele s povzdychom: veď to je rozprávka O troch grošoch alebo, veď toto mi vtĺkal do hlavy otec. Blížia sa prázdniny. Deti nebudú mať povinnosti. Myslime na ne a nájdime si čas na rozhovor. Aj oni majú svoje starosti a odpovede na problémy občas hľadajú v nie celkom seriózných časopisoch a v nie vždy ideálnych príručkách. Rodičovské a starorodičovské rady a názory síce zvyknú ostentatívne prehliadať či úplne ignorovať, ale zo svojich skúseností vieme, že platí Dobrá rada nad zlato. Aj keď za tie rodičovské často ďakujeme s veľkým oneskorením.

Philip Roth

Everyman/Ktokol'vek

Bratislava, Vydavateľstvo Slovart 2007
Z amerického originálu preložil Otakar Kořínek

Slovenský paradox: zo súčasnej americkej literatúry sme preložili vari 30 románov od bestsellerovej autorky Danielle Steelovej, ale iba prvý od štyľového autora Philipa Rotha (nar. 1933). Pritom v ankete *The New York Times Book Review* (2006) stovka literárnych a vydavateľských prominentov medzi najlepšie americké beletristické diela posledných 25 rokov vybrala až 6 z Rothových 22 románov a kritický komentátor A. O. Scott napísal, že keby šlo o najlepšieho beletristu za toto obdobie, vyhral by práve Roth. Niet divu, pretože od svojej prvotiny (1959) Roth okrem písania zbieral iba ceny. Získal všetky najvýznamnejšie americké a viaceré britské či francúzske. Ako druhý syn prvej generácie židovských vysťahovalcov z Írska bol učiteľom kreatívneho písania na niekoľkých amerických univerzitách a až od začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia sa venuje výlučne písaniu. Jeho prózy, štýlovo spadajúce od politickej frašky po kafkovské fantázie, spravidla čerpajú námety zo spisovateľovho života, ale sú hlbokými sondami do amerického životného štýlu a najmä židovskej komunity. V októbri tohto roka mu má vyjsť román *Exit Ghost*, vraj posledná časť slávneho „zuckermanského“ cyklu, ktorý popri iných románoch a novelách písal od konca sedemdesiatych až do konca deväťdesiatych rokov.

Román *Ktokol'vek* (vyšiel v minulom roku) má tiež zjavne autobiografické črty, no je naozaj o komkol'vek, kto prežil život v snahe dosiahnuť čo najviac, čo najlepšie žiť, čo najviac prežiť a zobrať si od života, čo ponúka, no odovzdať mu nakoniec bez vzdoru všetko to, čo za to berie – vlastné kosti. Táto pokoryplná kladnosť je iste trochu prekvapujúca u autora z amerického prostredia, kde má akčnosť prednosť pred všetkým, vrátane úvahovosti, a kde nad realitami i nad myšlienkami dodnes visí hrozivý prizrak zborených Dvojčiek. Mimochodom, motív zborených Dvojčiek, spolu s detailmi vystihujúcimi uzlové body amerického sna 20. storočia, sa nebadane prelína celým rozprávaním o človeku, ktorý by mohol byť kýmkoľvek, keby nebol predovšetkým sám sebou. Rothovmu predsa len trochu netradičnému rozprávač-

stvu (rozpráva sa tu o pochovanom človeku ako keby žil, azda v štýle Faulknerovho románu *Keď som umierala*) však nejde ani tak o dejiny, ako o konkrétny príbeh odohrávajúci sa sedemdesiatjeden rokov v tele a s telom bežného Američana, ba možno nejde ani tak celkom o príbeh, ako existenciálnu expozíciu života so všetkými zmyslami i nezmyslami, so všetkými uskutočnenými i neuskutočnenými túžbami, nevráživosťami, zlyhaniami, samotami a nenaplnenými či neprestajne odchádzajúcimi vzťahmi. Ide mu väčšími o vystihnutie onoho údelu celoživotného „unikania smrti“, ako o pochopenie nevyhnutnosti smrti, ktorú predsa nemožno pochopiť, lebo je „najrušivejším rozmerom života“, no po konečnom zrataní ju možno iba dôstojne prijať.

Preto je Rothov román plný pohrebom, na ktorých sa spomína na život. Je to zaiste nostalgické spomínanie, je to vždy o premárnených šancách, ale súčasne o istotách, že všetko prežitie je neodvolateľné a nestotožniť sa s tým je zbabelé. Hrdina románu, celkom úspešný umelec z reklamy, by z pohľadu iných mohol byť takisto vykričaný hriechnik ako uctievaný svätec, veď zničil tri manželky, pripustil odcudzenie detí, pomáhal si k životu kľamstvom, závidel bratovi jeho zdravie a vyrovnanosť, ale poctivo pracoval, priateľil sa s ľuďmi, nadovšetko rád oplácal bezvýhradnú lásku svojej jedinej milujúcej dcéry, poctivo bojoval so svojimi chorobami, osamotenosť riešil ústretovosťou k osamoteným, utrpenie iných pochopením. No aj keby porušil všetky Mojžišove zákony, aj keby ich po americky čo ako vrchovatlo naplnil, pre Rotha by to bol iba *Ktokol'vek*, čo musel prežiť svoj život a zložiť svoje kosti do pekne vykopaného hrobu, ak by mal šťastie natrafiť na dobrého hrobára.

Je to zvláštne a na dnešné časy príliš krásne posolstvo. Je napísané s takou dávkou múdrej pokory a tak jemne, vecne a jednoducho, že to chvíľami vyráža dych. Naozaj škoda, že nemáme Philipov Rothov preložený viac. Možno by sme ináč vnímali aj súčasnú americkú literatúru.

Alexander Halvoník

ZRKADLÍME

„...Človek dneška žije predsa na úteku. Utekáme z práce domov, aby sme ráno utekali zaniest deti do škôlky a potom opäť do práce. Utekáme do knižnice, nohy si lámeme cestou na autobus, bežíme dokonca na stretnutia s priateľmi! Žijeme na úteku ako štvaná zver. Vzťahy, ktoré mali byť vždy posvätné, sa pre nás stávajú ničivým bremenom.“

Juraj Jordán Dovala,
Týždeň 21/2007

KDE BOLO

- **Knižnica J. Kollára v Kremnici** – beseda so spisovateľom Petrom GLOCKOM a Stanislavom MUNTÁGOM – 17. mája
- **Vinársky dom v Pezinku** – prezentácia knihy Andyho KRAUSA *Susedia na dovolenke* – 18. mája
- **Kníhkupectvo Panta rhei v bratislavskom Auparku** – prezentácia knihy Tiny ČORNEJ *Rozhovory z týždenníka TV oko* – 22. mája
- **Ústav svetovej literatúry SAV v Bratislave** – prednáška profesora Antoine COMPAGNONA z Collège de France, autora známej úvahy o literatúre *Démon teórie* – 24. mája
- **Kaviareň Divadla Andreja Bagara v Nitre** – stretnutie s literárnym vedcom a spisovateľom Andrejom ČERVEŇÁKOM pri príležitosti jeho životného jubilea – 24. mája
- **Univerzitná knižnica v Bratislave** – prvá časť cyklu Salón u Liszta s básnikom Petrom ŠTILICHOM – 25. mája
- **Velvyslanectvo Srbskej republiky v Bratislave** – prezentácia knihy Srbská dráma na Slovensku autora Jána JANKOVIČA – 29. mája
- **Univerzitné pastoračné centrum v Bratislave** – prednáška a prezentácia knihy P. Josefa MAUREDERA *Porozumieť božiu volání* – 30. mája
- **Francúzsky inštitút, Sedlárska 7, Bratislava** – prezentácia knihy *Rád diskurzu* Michela FOUCAULTA – 30. mája
- **Univerzitná knižnica v Bratislave** – stretnutie s riaditeľom Národnej knižnice ČR v Prahe Vlastimilom JEŽKOM – 30. mája
- **Galéria Andrej Smolák na Košíckej 56 v Bratislave** – prezentácia knihy Kataríny MIKOLÁŠOVEJ *Oriešok večnej krásy* – 1. júna

KDE BUDE

- **Kaviareň Next Apache na Panenskej 28 v Bratislave** – autorské čítanie Máriusa KOPCSAYA ilustrované v priamom prenose Igorom ONDRUŠOM – 7. júna o 20.20
- **Kaviareň Next Apache na Panenskej 28 v Bratislave** – autorské čítanie Petra ŠULEJA ilustrované v priamom prenose Janom ŠICKOM – 14. júna o 20.20
- **Kaviareň Next Apache na Panenskej 28 v Bratislave** – autorské čítanie Petra KRIŠTÚFKA z pripravovaného románu *Šepkár* – 21. júna o 20.20
- **Pezinok** – literárne soirée s Lacom KERATOM na festivale Cibulák – 22. júna
- **Univerzitná knižnica v Bratislave** – druhá časť cyklu Salón u Liszta s Kamilou STRELKOVOU – 26. júna o 20.00

V bratislavskej reštaurácii Traja mušketieri slávnostne predstavili knihu Petra Pištanka *Živý oheň z vína alebo Príbehy z koňakových pivníc*. Medzi čitateľov ju vypravdala Soňa Müllerová. Knižka o koňaku vyšla vo Vydavateľstve Slovart, hoci jeho riaditeľ Juraj Heger, ako dosvedčuje fotografia Petra Procházku, uprednostňuje víno.

Ženský hlas v Galante

Galantská knižnica patrí k tým knižniciam, ktoré nerezignujú na rôzne aktivity podporujúce vzťah k literatúre v spolupráci s inými inštitúciami – tamojším múzeom, Ludovou školou umenia, strednými školami, s Múzeom židovskej kultúry, s Trnavským samosprávnym krajom apod. Cyklus stretnutí so súčasnými slovenskými spisovateľkami *Ženský hlas* iniciovala neúnavná organizátorka Anna Jonášová, ktorá je – okrem iného – autorkou knižnej publikácie *Samuel Neufeld a jeho galantská tlačiareň*. Už začiatkom roka medzi Galantánov zavítala Milka Zimková, druhé autorské stretnutie sa uskutočnilo 18. mája s Etelou Farkašovou a do konca roka sú naplánované ešte stretnutia s Olgou Feldekovou a Danielou Kapitánovou.

Na autorskom podvečere s E. Farkašovou, ktorý moderovala A. Jonášová, sa zúčastnilo početné publikum. Po zasvätenom úvodnom slove a prečítaní ukážok z tvorby E. Farkašovej nasledovala diskusia o autorkinej tvorbe, ale aj o činnosti Klubu slovenských prozaičiek Femina, ktorého je autorka spoluzakladateľkou, a takisto sa hovorilo o súčasnej slovenskej literatúre, o kultúre v našej spoločnosti či o potrebe čítania pre každú vekovú kategóriu. Treba si len priať, aby podobných projektov bolo v našich knižniciach čím viac, zdôraznil riaditeľ knižnice Štefan Polák.

-ez-

Divadlo v Trnave. Ako sa hľadalo

V pondelok 14. mája v bratislavskom hoteli Bôrik predstavili publikáciu *Divadlo v Trnave. Ako sa hľadalo 1974–2006* teatrologičky Dagmar Podmakovej. Zaznamenáva éru trnavskej profesionálnej scény počas jej existencie pod názvom Divadlo pre deti a mládež až po záver sezóny divadla, medzičasom už s novým názvom Divadlo Jána Palárika. Kniha je darom trnavskému divadlu, kraju, ale aj darom, ktorý vzišiel z profesionálnej a aj celkom osobnej blízkosti autorky. Jej manžel Ladislav Podmaka (1948–2004) bol v rokoch 1976–1985 riaditeľom divadla. O zrode knihy píše: „*Knihu o trnavskom divadle s jednoduchým názvom Divadlo v Trnave II mal pôvodne napísať Ladislav Podmaka. Chcel nadviazať na účelovú publikáciu teatrologa a divadelného historika Ladislava Čavojského Divadlo v Trnave (1982) pri príležitosti 150. výročia divadelnej budovy v Trnave. Čavojský v nej zaznamenáva jednotlivé ochotnícke i profesionálne divadelné aktivity v Trnave až po vznik Divadla pre deti a mládež v roku 1974 a anticipuje niektoré originálne aktivity tohto divadla. Ladislav Podmaka, ktorý bol pri zrode tohto nového divadla, zamýšľal priniesť zasvätené pohľady do vnútra divadla, zaznamenať jednotlivé tvorivé aktivity osobností Divadla pre deti a mládež v 70. a 80. rokoch 20. storočia, keď sa divadlo v mnohom stalo iniciátorom a realizátorom tvorivých zmien v česko-slovenskom kontexte. Hlavným zdrojom boli jeho spomienky uchované v ľudskej pamäti, poznámky i viaceré archívne materiály.*“

Kniha je bohatou, výpravnou pamätnicou života divadla – jeho inscenácií, tvorcov, hercov a všetkých umeleckých zložiek s rozsiahlym fotografickým sprievodom, so scénografickými a kostýmovými návrhmi, reflexiami o zapamätateľnom i pominutelnom z inscenácií, všetkého, čo tvorí fenomén divadelného zážitku.

-suba-

Letná čítareň U červeného raka otvorená

V letnej čítareni U červeného raka v zrekonštruovanej Michalskej priekope v Bratislave, ktorú otvorili prezentáciou autorov časopisu RAK 23. mája, nájdete denne okrem nedele od 9.00 do 19.00 sedem denníkov a 23 časopisov. V júli a auguste bude čítareň otvorená do 20.00. Mestská knižnica plánuje oživiť priestory literárnymi a hudobnými podujatiami.

-r-

Aj v Medickej záhrade otvoria čítareň

Už po šiesty raz Staromestská knižnica slávnostne otvorí 11. júna Letnú čítareň v Medickej záhrade. Verejnosti bude k dispozícii v pracovných dňoch od 10.00 do 18.00 až do 14. septembra. Návštevníci v nej nájdú vyše 60 titulov slovenských aj inojazyčných denníkov a časopisov, mapy Bratislavy, knižné publikácie o Bratislave, ako aj propagačné materiály o kultúrnom dianí v Bratislave.

-zv-

Nevyužitie myšlienky

Bez okuliarov ťa vidím rozmazane a teda presne.

Krok za krokom po Turecku

V zrekonštruovanej Lisztovej záhrade Univerzitnej knižnice v Bratislave sa na pozvanie veľvyslancu Tureckej republiky v SR Tunča Ügdüla zišli vzácní hostia pri príležitosti otvorenia lektorátu tureckého jazyka na Filozofickej fakulte UK v Bratislave a prezentácie knihy Lubomíra Križana *Krok za krokom po Turecku*, ktorá vyšla vo Vydavateľstve Maticy slovenskej. Autor ju venoval Sune Ilcak, zosnulej bývalej veľvyslankyni Tureckej republiky v SR. Knihu do života uviedli riaditeľ The German Marshall Fund of the U.S. pre strednú a východnú Európu Pavol Demeš, štátna tajomníčka Ministerstva zahraničných vecí SR Diana Štrofová a štátny tajomník Ministerstva zahraničných

vecí Tureckej republiky Ertuğrul Apakan.

Lubomír Križan žil v hlavnom meste Turecka – Ankare od roku 2002 do roku 2006 a v svojej knihe ponúka príťažlivý a zasvätený obraz súčasného Turecka s exkurziou aj do jeho histórie. Vidí krajinu v celej jej rozmanitosti. O Turecku sa v súčasnosti veľa hovorí v súvislosti s jeho vstupom do EÚ. Z množstva pozitívnych vlastností Turkov vyzdvihuje ich prispôsobivosť a rodnú hodnotu. Lubomír Križan končí svoju knihu slovami: „*Rodina a jej súdržnosť je v Turecku alfou a omegou života, nad ňu nie je. A keby sa len táto pekná a obdivuhodná tradícia mala preniesť do krajín Európskej únie, mohlo by to mať pre ňu cenu zlata.*“

Desiate narodeniny Fantázie

Fantázia – prvý a dosiaľ jediný slovenský časopis zameraný na fantastickú literatúru oslavuje tento rok desiate narodeniny. Oslavy sa budú konať v piatok 22. júna v Kongresovom centre Agroinštitútu v Nitre v rámci 25. festivalu slovenskej a českej fantastiky Parcon 2007. O histórii časopisu porozprávajú redaktori a spolupracovníci Fantázie, na svetlo sveta sa dostanú historické listy niektorých neskorších „hviezd“ slovenskej fantastiky, pokrstené budú knižky a uskutoční sa čítanie z pripravovaného zborníka poviedok.

Redakcia pripravila knižný výber toho najlepšieho, čo za desať rokov Fantázia uverejnila. Kniha *Fantázia: To nejlepší* vychádza v českom vydavateľstve Wales a pokrstená bude práve na festivale Parcon 2007 v Nitre.

Zároveň vychádza aj pokračovanie trilógie Bohatier *Dračia cárovná* Juraja Červenáka a sci-fi román *Biosector: Vzestup a pád* autora Petra Dragulu. Desiatročnicu Fantázie si však môžu pripomenúť aj verní čitatelia časopisu. Redakcia pripravila veľkú čitateľskú internetovú anketu, v ktorej môžu čitatelia hlasovať o najlepšej poviedke v histórii časopisu. Vo Fantázii vyšlo za desať rokov 180 poviedok od 85 domácich autorov. Ich zoznam je zverejnený na internetovej stránke www.fantazia.sk/bestof, na ktorej môže každý návštevník dať svoj hlas piatim poviedkam, ktoré sa mu najviac páčili. Anketu vyhodnotia na FantáziaFESTE 22. júna v Nitre, kde bude vyhlásená jedná päťka najlepších poviedok, jednak vyžrebovaní účastníci ankety, ktorí dostanú odmenu.

-r-

Literárne kino v Next Apache

Letnou *žúrkou* L.C.A. sa večer 31. mája na nádvorí kaviarne Next Apache a nového kníhkupectva s kompletnou ponukou kníh z dielne vydavateľstva K. K. Bagalu na Panenskej 28 v Bratislave začal nový letný literárny program. Literárna a kultúrna agentúra L.C.A. pripravila na leto stretnutia s ešte nevydanými rukopismi slovenských autorov, ktoré budú v priamom prenose ilustrovať slovenskí maliari, grafici, videoumelci, hudobníci a performer. Cyklus podujatí otvorilo premietanie

portrétov Ivana Kadlečika a Stanislava Rakusa od fotografa Ivana Zubala. Hudobným hosťom bol Jozef Vlk z Double Affair.

V Literárnom kine každý štvrtok o 20.20 predstavia nové slovenské romány. Vystúpia spisovatelia Mária Kopcsay (7. júna), Peter Šulej (14. júna), Peter Krištúfek (21. júna) a Roman Olekšák (28. júna), spoločnosť im budú robiť výtvarníci Igor Ondruš, Ján Šicko, Lukáš Kodoň a hudobník Oskar Rózsa. Viac informácií na www.lca.sk.

Ako zbalit ženu

Kniha *Ako zbalit ženu* s podtitulom Praktická príručka technológie lovu českého autora Tomáša BERÁNKU sa roku 2005 stala v Česku bestsellerom. V slovenskom preklade sa v kníhkupectvách príručka objavila v máji – mesiaci lásky a v máji ju za účasti autora aj v kníhkupectve Panta rhei v bratislavskom Auparku prezentovali. Vhodná je pre tých, ktorí lásku hľadajú, ale nevedia, ako na to, lebo sú neschopní potrebných povzbudiť, ale aj pre tých, ktorí hľadajú inšpiráciu na zoznámenie.

Autor v štyroch kapitolkách ponú-

ka návod na zbalenie ženy – výber, kontaktáž, dobyvanie a zväzanie s množstvom modelových situácií. Tomášovi Beránkovi kniha priniesla nielen literárny úspech (kniha vyšla už aj v poľštine), ale vďaka nej našiel aj svoju milovanú. Na otázku moderátora Dada Nagya, či sú jeho návody univerzálne, odpovedal „*To si nemyslím. Kniha je príručka prvého dotyku.*“ Rozhodne sa však pri hľadaní lásky svojho života môžete knižkou inšpirovať. Ohlasy na webovej stránke www.akozbalitzenu.sk svedčia o záujme o tento knižný titul.

Knižky z Knižnej revue

Na knižné darčeky sa môžu tešiť títo vyžrebovaní čitatelia, ktorí hlasovali v ankete Kniha roka 2006: V. TOMAŠOVÝCH z Plaveckého Štvrtka, Z. GÁBOROVÁ z Bratislavy, R. KRETOVÁ z Bratislavy, M. HOZOVÁ z Malaciek, A. ŠLAVKOVÁ z Liptovského Mikuláša, M. MLYNARČIKOVÁ z Bratislavy, J. PRUKSCHOVÁ z Bratislavy, J. KUŠNÍR z Prešova, G.

KLÁČANSKÁ z Topoľčian a J. ZELENKOVÁ z Dubnice nad Váhom. Bratislavských výhercov prosíme, aby si prišli vyhrať prevziať osobne do redakcie.

Z čitateľov, ktorí sa vyjadrili k novému vizuálu, sme vyžrebovali rodinu PALA- GOVCOV z Dunajskej Lužnej, Pavla PALÁTA z Dolného Kubína a Vladimíra SE-MANA.

Miloš Dudáš,
Ivan Gojdič,
Margita Šukajlová:
Drevené kostoly

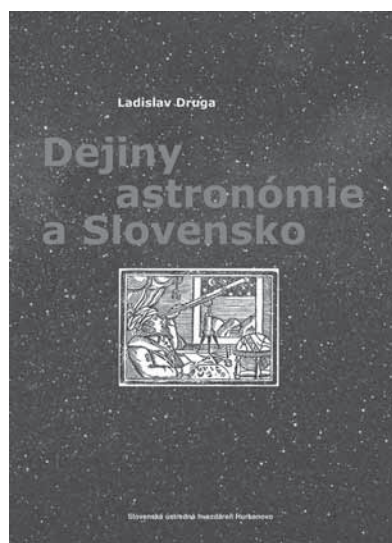
Bratislava, Dajama 2007

Prvá publikácia novej edície *Kultúrne krásy Slovenska* vydavateľstva Dajama spracováva jedinečný fenomén z hľadiska kultúry i turistiky. Vydavateľstvo sústredené na propagáciu Slovenska v zemepisno-historických súvislostiach má už desiatky priaznivcov u nás i v zahraničí vďaka množstvu a pestrosti ponuky, vďaka skĺbeniu vedeckého, praktického a aktuálneho prístupu k témam, a zaiste preto, že väčšina z nej vychádza viacjazyčne (viac na www.dajama.sk) – aj *Drevené kostoly* vyšli ešte v angličtine a poľštine.

Kniha je koncipovaná ako turistický sprievodca s odborným výkladom, niečo ako papierový poznávací zájazd. Oboznamuje s drevenými kostolmi rímskokatolíckymi, evanjelickými a najpočetnejšími gréckokatolíckymi. Na predsádke nájdete mapy s vyznačenými kostolmi, register obcí a slovník sakrálnej architektúry. Jednotlivé kostoly približujú stručné architektonické i historické opisy a fotografie interiéru a exteriéru – ku každému autori uviedli aj adresu kompetentnej osoby alebo obecného či farského úradu, čo možno považovať za užitočné minimum každého bedekera. Najvyššia koncentrácia drevených kostolov je na severe a severovýchode Slovenska. Ak na juhovýchode môže byť Tokajská vínná cesta a diagonálne na opačnej strane Slovenska máme Malokarpatskú vínnu cestu, prečo by nemohla spájať obce a oblasti s drevenými kostolmi, napríklad Cesta drevených pokladov... Dobrým pokusom je už fungujúca Gotická cesta, ale tá je poňatá širšie a drvivá väčšina drevených kostolov vlastne s gotikou ani nemá nič spoločné. Ukazuje však, že ľudia dokážu degustovať aj duchovnú krásu! Hoci sú drevené kostoly skvosty minimálne stredo európskeho formátu s nežnou kombináciou malebnosti so vznešenosťou a už sa im v poslednom čase konečne venuje viac pozornosti (za všetko spomeňme tohtoročný nádherný nástenný kalendár z vydavateľstva Spektrum Grafík), predsa len k hokejistom, celebritám či automobilkám je náš vzťah akosi vlastníkovej. -rm-

Ladislav Druga: Dejiny astronómie a Slovensko

Hurbanovo, Slovenská ústredná hviezdáreň 2007

Keď pred viac ako piatimi rokmi predstavil autor knihy Ladislav Druga v kruhu prizvaných slovenských astronómov a spolupracovníkov svoj projekt knihy, ktorá obsiahne celú históriu astronómie a jej vývoj na území Slovenska, väčšina sa priam zhrozila, ale povedali, že mu držia palce. Ak sa nemýlim, konkrétne sa v tomto duchu vyjadril známy slovenský astronóm Anton Hajduk, ten sa však samotnej realizácii projektu nedožil. Po úspechu knihy Ladislava Druga *Úvod do dejín astronómie* sú *Dejiny astronómie a Slovensko* doslova predurčené na úprimné ocenenie, lebo predstavujú dielo, ktoré má ambíciu byť hodnotným príspevkom do dejín kultúrneho vývoja na našom území aj na území celej Európy.

Územie Slovenska je už od najstarších historických dôb jedným z pomerne rušných dejísk astronomickej kultúry ľudstva. Vývoj astronomických ideí a predstáv o vesmíre na tomto nevelkom kúsku Zeme, kde sa výplody ľudského ducha vždy aktívne prijímali aj rodili a svetu odovzdávali, priam ako reprezentatívna vzorka vypovedá o všetkom, k čomu postupne ako celok dospievalo ľudské pokolenie, snažiac sa pochopiť spojenie diania na oblohe so zmenami okolo seba.

Dokumentovať na takom malom, hoci nesmierne výstižnom segmente sveta celý ten zložitý, kľukatý, zvratov a rozporov plný proces, akým je vývoj svetového astronomického poznania, je nesmierne náročná úloha, vyzývajúca si odkrývať viaceré zložité zákutia dejín. Nielen dejín spoločnosti a dejín astronómie, no i ďalších historických oblastí, najmä dejín filozofie, náboženstva, fyziky, pozorovateľskej techniky, matematiky, geometrie, kartografie a prírodovedného poznania.

Kladie to vysoké nároky na vypátranie hranično vedných vzťahov, interdisciplinárnych súvislostí, na orientáciu v komplikovanej spleti výstupov vo forme astronomických poznatkov – podstatných aj sprievodných, dobovo prevratných i dobovo poplatných, pôvodných i odvodených, ako aj na potrebu rozlíšiť v historických interpretáciách dôležité od pseudodôležitého, originálne od kompilatívneho, progresívne od prekonaného a eliminovať všetko skreslené.

Kniha bravúrne zvládla predstavenie osobností astronomickej vedy, ktorí nejakým spôsobom so Slovenskom či územím, na ktorom sa dnešné Slovensko nachádza, súviseli. Vedie čitateľa k tomu, aby vnímal vývoj našej astronómie v kontexte dejín celosvetovej astronómie a aby v jednotlivých historických reprezentantoch domácej vedy nachádzal raz stúpcov tých či oných ideí príznačných pre svetové astronomické myslenie konkrétnej epochy, raz zástancov ideí dožívajúcich, a inokedy anticipátorov nového. Aj u nás – tak ako inde vo svete – nachádzali živnú pôdu progresívne poznatky astronómie a aj tu – takisto ako inde vo svete – sa pokrok musel často tvrdo presadzovať.

Kniha na štyristoštyridsiatichštyroch plnofarebných stranách formátu A4 vo výpravnej grafike podáva ucelený obraz o všetkom, čo sa na Slovensku v astronómii dialo a deje. Je riešená dvojvrstvom: na marginálnom okraji sú portrétové fotografie, titulné strany kníh, pôvodné aj preložené úryvky a citáty zo starých spisov, mestských kníh, archívov, muzeálnych dokumentov, dobových traktátov, polemík, dišpút a kalendárov; marginálne presne zodpovedajú vedľa nich hlavnému textu. Ponúkané množstvo starších i novších ilustrácií, fotografií a schém má čitateľovi taktiež pomôcť pri skladaní tohto veľkého historického puzzle.

Kniha má deväť častí, z ktorých nosné sú prvé dve. Prvá časť, *Dejiny vývoja astronomických obrazov sveta*, obsahuje kontúrovitý náčrt základných vývojových trendov astronómie od jej sledovateľných začiatkov až po súčasnosť a výklad ideí, ktoré sa presadili, mali tendenciu dlhší čas sa udržať a prenikať, a teda neobišli ani naše územie. Marginálny text obsahuje dokumentované myšlienky, priamo i sprostredkovane osvetľujúce faktografické tvrdenia. Dalo by sa povedať, že prechádza v línii a učení Ptolemaia – Kopernika – Keplera – Newtona – Einsteina.

Ťažisko knihy predstavuje druhá časť, *Astronómia na našom území*, ktorá podáva pomerne detailný a zdokumentovaný vývoj domácej archeoastronómie (napr. doposiaľ málo popularizované rondely) aj pozorovateľskej astronómie (domácou astronómiou sa rozumie astronómia rozvíjaná na Slovensku a astronómia reprezentovaná zo Slovenska pochádzajúcimi vedcami – oboje bez ohľadu na národnosť a vrátane tých, ktorí sa presadili mimo domáceho územia). Dôraz je na historickom kontexte a prijímaní jednotlivých ideí determinovanom všetkým, čím prechádzala krajina, jej školský systém a organizácia vedy (renesancia, reformácia, protireformácia, vyššie katolícke i protestantské školstvo, budovanie observatórií, zdokonaľovanie prístrojovej techniky, kontakty vedeckých ustanovizní, vrátane medzinárodných, kníhtlačová spisba vedecká aj ľudová – kalendáre, emancipácia vedy od cirkví, zmeny štátnych celkov, postupujúca globalizácia vedy). Nezabúda sa ani na faktory subjektívne, ktoré podnietili aktivity, rozhodnutia a originálne objavné myšlienky nadaných jednotlivcov. Náčrt tohto vývoja je dotiahnutý až po súčasnosť, keď profesionálna aj amatérska astronómia, ako aj popularizácia astronomických poznatkov sú na svojom historicky doposiaľ najvyššom stupni.

Časť III. – IX. majú dodatkový a prílohový charakter; predstavujú faktografickú kompletizáciu historického i pojmového materiálu a obsahujú údaje, bez znalosti ktorých nemožno dejiny astronómie dokonale pochopiť (III. *Dávne historické záznamy pozorovaní úkazov na území Slovenska*, IV. *Základné pojmy astronomickej historiografie*, V. *Literatúra*, VI. *Významní svetoví a naši astronómovia – pracovníci astronomických zariadení a astronómovia amatéri nad 60 rokov*, VII. *Základné poznatky o astronómii, astronomickej výskume a astronomickej technike*, VIII. *Tabulky*, IX. *Menný register*, *Vecný register*).

Poslaním knihy je podať reálny, výstižný a objektívny obraz toho, ako súčasná slovenská spoločnosť prijíma svoje ohromné kultúrne dedičstvo na poli astronómie.

Knihu vydala Slovenská ústredná hviezdáreň v Hurbanove s dotáciou Ministerstva kultúry SR a stojí 890 Sk. Môžete si ju objednať priamo u vydavateľa na adrese: SÚH Hurbanovo, Komárňanská 134, 947 01 Hurbanovo.

Milan Lackovič

BIBLIOGLOSSÁR

RYTIERI
Bratislava, Vydavateľstvo
Fragment 2007
Preklad Oľga Hlaváčová

Knižka z edície *Vidím a spoznám* prináša mladým čitateľom veľa pozoruhodných dejinných informácií o rytieroch a hradoch s dobovými ilustráciami. Jej koncepcia, ako prezrádza názov edície, je postavená na autentickú prezentáciu poznatkov, aby sa mládež vzdelávala spontánne, povedané starosvetky, ale múdro: hrou! Čitateľ sa z nej dozvie nielen všetko o hradoch, ale aj o živote ich obyvateľov. Nechýbajú ani útoky nepriateľov na hrady aj pohľad na ich obranu, a samozrejme, dôležité historické postavy – rytieri. Knižka zoznamuje s rytierskou školou, jednotlivými časťami brnenia, vojnových zbraní, súbojmi i križiackymi výpravami. Praktický slovník v závere knihy vysvetľuje základné pojmy k tejto téme.

Tess Gerritsenová
DVOJNÍČKA
Bratislava, Ikar 2006
Preklad Katarína Jusková

Patologičku Mauru Islesovú pri návrate z parížskej konferencie čakalo v Bostone nemilé prekvapenie: pred jej domom bola polícia, hlúčk vydesených zvedavcov a v aute neznáma mŕtva žena, ktorá sa až priveľmi podobala na Mauru. Tým sa začal kolotoč policajného vyšetrovania a zároveň aj Maurine pátranie po svojej minulosti a zatajených rodinných vzťahoch, keďže vyrastala u adoptívnych rodičov. Postupné odkrývanie minulosti vyplavilo na povrch celý rad temných vášní a úchyliet. Napätie v zamotanom kriminálnom príbehu sa dá krájať, čo zaiste poteší každého nabrúseného čitateľa tohto literárneho žánru.

David Bowker
MŕTVOLY SA NERÁTAJÚ
Bratislava, Slovenský
spisovateľ 2007
Preklad Dušan Janák

„Knihy Marka Maddena“ – tak znel názov kníhkupectva – antikvariátu, ktorý Markovi pomohol otvoriť otec. V tomto svete vzácných kníh spokojne žil hlavný hrdina až do chvíle, kým nestretol Caru. Dávna láska zo strednej školy ho zradila a opustila pre učiteľa. Atraktívnu a divokú Caru vždy priťahovali pochybné typy mužov, pre tento príbeh je však dôležité, že aj Mark pre ňu úplne stratil hlavu a súdnosť. Raz mu Cara predložila zoznam tých ľudí, ktorí jej bránia v rozlete i vytúženom životnom štýle a rada by ich videla mŕtvych. Mark situáciu nezvládol a mŕtvych začalo pribúdať. Navyše aj osobne sa stal terčom útokov. Detektívka s črtami moderného kriminálneho žánru prináša napínavé, hrôzostrašné, ale i vtípné čítanie.

-lč-

KNIHA ROKA 2007

Stav k 31. máju

Počet hlasov

KNIHA ROKA

1. M. Rúfus: Vernosť – Slovenský spisovateľ	9
2. D. Poláčková: Aleš Votava – Vyd. Slovart + SNG	8
3. K. Peteraj: Čo sa šeptá dievčatám – Ikar	7
4. P. Nagyová-Džerengová: Pozri sa na seba – Ikar	6
5. A. Hylkisch: Spomeň si na cára – Vyd. Matice slovenskej	4

DEBUT ROKA

1. R. Sidor: Prvá kniha – OZ Slniečkovo	4

YDÁVATEĽSTVO ROKA

1. Ikar	7
2. Vydavateľstvo Slovart	6
3. Slovenský spisovateľ	5
4. Vyd. Matice slovenskej	4
5. OZ Slniečkovo	3
5. Aspekt	3

ANKETOVÝ LÍSTOK - KNIHA ROKA 2007

KNIŽNÁ REVUE

1. Na knihu roka navrhujem:

.....
(autor; názov, vydavateľstvo)

2. Za debut roka navrhujem:

.....
(autor; názov, vydavateľstvo)

3. Za vydavateľstvo roka navrhujem:

Meno a adresa odosielateľa:

.....
(podpis)

Svoje hlasy do ankety KNIHA ROKA 2007 posielajte na anketových lístkoch, NIE NA XEROXOVÝCH KÓPIÁCH. Platné sú anketové lístky obsahujúce aspoň jednu odpoveď na jednu anketovú otázku, ktoré majú čitateľnú adresu odosielateľa s PSC a vlastnoručným podpisom. Hlasy posielajte len knihám, ktoré vyšli v roku 2007. Uzávierka ankety je 15. marca 2008.

Martina Solčanská: Aprílové dievča

Martina Solčanská (1981) – pochádza z Hlohovca. S písaním začala počas štúdia na Gymnáziu v Trnave. Absolvovala štúdium histórie a žurnalistiky na UKF v Nitre. Pracuje ako redaktorka. Tento mesiac vyjde v Ikare jej knižný debut *Aprílové dievča*.

• **Zúčastnili ste sa na nejakých literárnych súťažiach?**
Nezúčastnila. Na základnej škole pani učiteľka slovenského jazyka vždy vybrala práce mojich spolužiakov. Dnes si rovnako ako vtedy myslím, že neboli lepšie ako moje. (Mám na ňu ťažké srdce, preto tá ironia). Mala som však šťastie na úžasnú strednú školu. Na Gymnáziu v Trnave sme vytvárali absolútne slobodomyselný časopis Nový Blesk. Počas celých štyroch rokov sme s ním vyhrávali v Štúrovom pere prvé miesta. Moji spolužiaci obsadzovali popredné miesta v individuálnych kategóriách. Ja som sa vtedy hanbila niečo niekam poslať, takže zasa ma súťaž obišli.

• **Svoj knižný debut ste odvážne adresovali veľmi náročnému a nevyspytateľnému adresátovi – trinástročným dievčatám...**

Celé je to veľmi dlhá história. Príbeh aprílovej lásky mám v hlave už 14 rokov. Keď som mala 12 rokov, hltala som pubertálne zalúbené romány. Prečítala som všetky mne dostupné, a keďže som rada „slohovala“, vyhlásila som, že si napíšem vlastný román. A tak som začala písať. Trvalo to asi rok – dva, vypísala som niekoľko zošitov s presvedčením, že raz z tohto bude kniha. Keď som mala asi 20 rokov, zobrala som zošity a začala prepisovať kapitoly do počítača. Samozrejme, že nie doslovne, jednoducho som si ponechala základnú ideu či problém a prepísala to tak dospelácky. Všetko zostalo: nesmelá Bibiána, samolúby Andrej, premúdrelá Žela, najhnusnejšia matikárka na

svete Piroha, aj záver som už mala celý vymyslený. Napísala som asi 90 strán a nechala to tak... Pred niekoľkými mesiacmi sa u mňa nudila praktikantka. Chcela niečo čítať, tak som jej podstrčila svoje veľdielo, ktoré som mala v počítači, v nádeji, že raz to azda dokončím. Dotyčná Monika ma presvedčila, aby som to dokončila a ponúkla do vydavateľstiev. Stalo sa, a tak mám vo 14 rokoch knihu.

• **„Trinástky“ majú pre dospelákov dosť ťažko pochopiteľný hodnotový rebríček a svoj jazyk. Čím ich chcete v svojom románe osloviť?**

Veľa ľudí mi hovorí, že sa správam a predovšetkým rozprávam ako pubertička. Možno je to tým, že mám veľa nástrochného príbuzenstva, a počas vysokej školy som si privyrábala doučovaním, takže som bola viac v kontakte s deťmi ako so svojimi vrstovníkmi. Alebo som nestihla či nechcela dospieť? Vo vašej otázke je v podstate aj odpoveď. Predovšetkým ich chcem zaujať jazykom. Nie je umelý, je slangový, avšak bez vulgarizmov, a myslím si, že taký, akým dnešné deti rozprávajú. Jednoducho: môžem sa na tú matiku vysrať... A hodnotový rebríček? Samozrejme, že mám v románe aj rodičov, ktorí zaviedli skorú večierku, jediné, čo ich zaujíma sú známky v žiackej knižke, a na randenie je podľa nich priskoro. Takže dúfam, že aj dnešné dievčatá si nad tým povzdychnú so súcitom, pretože aj ony majú doma také peklo a ich mama je tá najstaromódnejšia na svete.

Aprílčan je človek, ktorý sa narodil v apríli ako ja. Sedemnásteho, teda v znamení nie veľmi príťažlivom (aspoň pre mňa) – baran. Keď raz Žela začula toto slovo, len sa na mňa tak pozrela a ja som pochopila, že ho už radšej nebudem vyslovovať na verejnosti. Tých vecí, čo nehovorím na verejnosti, je vlastne viac. Niežeby som sa za niečo hanbila, to nie. Ale o niektorých veciach radšej mlčím. Je to tak lepšie. Nehovorím o nich ani svojej najlepšej kamarátke Bele, ani Žele, svojej sesternici. Obe sú také... také... vlastne dokonalé, akou ja nikdy nebudem. A možno ani nechcem byť.

Veľmi sa sama sebe nepozdávam, ale čo sa mi na mne páči, je moja fantázia. Vymýšľam a vymýšľam, a najradšej by som ani nič iné nerobila. Žela tomu ani za mak nerozumie. Je príliš pragmatická a stávanie vzdušných zámkov považuje za stratu času. Ja však nikdy! No momentálne moja fantázia stagnuje. Mám len jeden jediný problém: ako povedať otcovi, že som zo štvrtročnej písomky z matiky schytala trojku. To si zasa vypočujem, aký je ten náš Tomáš geniálny a ja – bože, Bibiána, po kom to si? Netuším, po kom som. Žeby po ňom? To, že každý z nás je jedinečný, ho asi nezaujímá. Prečo by aj? (Toto mu, samozrejme, nepoviem, budem čušať.) Len keby tu neboli už o tri týždne tie príšerné prijímačky, ktoré musím robiť aj z tej hnusnej matiky. A ešte z chémie, ale tá vcelku ujde.

Ja v podstate neviem, čo chcem v živote robiť. To bol pred pár mesiacmi zhon, že na akú školu chcem ísť. No kam by som ja tak mohla ísť? S trojkami na vysvečku si toho veľa nenavyberáte. A tak som to nechala na rodičoch, presnejšie na otcovi, a je mi to fuk. Bela ide na gypel, veď kam inam so samými jednotkami. A ja? Nakoniec rodinná rada, čiže otec, vybrala chemickú priemyslovku. A tak bude zo mňa farmaceutická laborantka, ak pánboh dá...

Ale tá písomka, vážne som sa hnevala. Pritom sa všetko tak nádherne rozbiehalo. Piroha len sedela a listovala si v triednej knihe, čo je jav dosť nevidaný. Vždy stojí pred tabuľou a jastrí tými svojimi očami za okuliarmi s rámom, ktorý vyšiel z módy pred dvadsiatimi rokmi. Pozorne som sledovala Pirohu a posúvala som Bele svoju písomku. Bela sa do nej zahľadela a vzápätí mi zašepkala: „Máš to zle. Odrátaj vrchnú podstavu, nebude to predsa krytý bazén.“ Samozrejme, že som nechápala. Bela mi posunula papier späť a ja som čítala už aspoň po desiatykrát ten istý príklad: Vyrátajte spotrebu kachličiek na bazén, ktorého rozmery sú... Čo s tým mám spraviť? Bola som sama so sebou spokojná, keď som prišla na to, že tento príklad sa počíta pomocou vzorca na povrch kvádra. A teraz to mám vraj zle! Čo to Bela hovorila o krytom bazéne? Náhle sa však Boh nado mnou zmlouval a mne svitlo. Samozrejme, že nekachličkujem vrchnú podstavu, nebude to predsa nejaká kobka. A tak som škrtla

posledné riadky a prerátala to znova. Krása! Vyšlo mi prirodzené číslo, čo naznačovalo, že by som to mohla mať dobre. Aspoň som dúfala. Ďakujem, Bože, ďakujem... či vlastne: Bela, ďakujem.

S Belou Levčíkovou sa kamarátim už od škôlky. Naše veľké priateľstvo sa začalo veľmi netrardične. Bela sa vlastne volá Anabela, a keďže deti po nej neustále vykrikovali: Arabela, Rumburak ide, Bela začala so súkromným protestom proti nim a jej jedinou spojenkyňou som bola ja. Zistila, že najväčší posmievači sa boja dážďoviek, hoci my nie (aj keď ja som zo začiatku stotočne premáhala odpor, ale potom som si zvykla), a tak sme naše predpoludnia v škôlke namiesto pečenia pieskových bábovčičiek venovali tomu, že sme v tajných chodbách pieskoviska hľadali jeho obyvateľov – dážďovky. Ak niekto Belu posmešne nazval Arabelou, spoločne sme ho chytili a strašili sme ho vedierkom plným dážďoviek. Bela sa v tom vypracovala na skutočného odborníka: brala do rúk tie malé zvjíajúce sa hadíky, omotávala si ich okolo prstov a šibrinkovala nimi pred očami našej obete. Niekedy zašla dokonca až tak ďaleko, že sa pokúšala strčiť dážďovku našej obeti do úst. A hlúpe detské obete namiesto toho, aby boli ticho, vrieskali na plné ústa: Súdružka učiteľkááá... (vtedy boli ešte súdružky), vďaka čomu mali ústa otvorené a Bela mohla pokračovať v naplňaní svojej pomsty. Ak sa však učiteľka zjavila, Bela sa potmehúdsky usmievala a tvrdila, že sa len hráme.

Náš tajný spolek nám proti našej vôli rozpustili až v poslednej triede škôlky, keď tam začala chodiť aj moja sesternica Monika. Monča sa, samozrejme, hneď pridala na našu stranu: dážďovkové mučenie priviedla k dokonalosti a využívala ho pri každej príležitosti. Jedného dňa jej Anča Kolenová odmietla požičať svoju plakáciu a cikáciu bábiku, čo bol vtedy veľký hit, a my sme celé popoludnie usilovne hľadali dážďovky. Keď sme ich mali už plné vedierko, Monča sa nebadane priblížila k Anči o celý obsah vedierka jej vysypala na hlavu. V živote som nepočula taký vreskot. Tri vinníčky sa po cely nasledujúci mesiac „nesmeli hnúť ani na krok“ (doslovná citácia) od súdružky učiteľky a mali sme doživotný zákaz vstupu na pieskovisko.

Bela sa, samozrejme, vynašla a objavila ríšu čmeliakov, ôs, chrústov a pavúkov. Zostalo jej to dodnes, lebo sa rozhodla, že sa stane veľkou biologičkou. Viem si ju živo predstaviť, ako sa hrabe v zemi niekde v africkéj džungli a omotáva si okolo prstov nechutné chlpaté veľké dážďovky. A potom jej tvár na stránkach časopisov: objaviteľka vzácneho druhu dážďoviek, ktoré môžu liečiť rakovinu... Bele som sa nikdy nepriznala, že dôvodom, prečo som sa s ňou začala kamarátiť, bolo práve jej meno. Mne sa na rozdiel od nej páčilo: Anabela – Arabela. A keď som po prvý raz videla Fontánu pre Zuzanu, bola som nadšená, že Zuzanina najlepšia kamarátka

sa volá Bela. Moje nadšenie však, samozrejme, nikto nepochopil. Dôvodom, prečo sa Bela začala kamarátiť so mnou, bola asi moja veľká rodina. Bela je totiž jedináčik, čo jej maximálne závidím, a ona mi zasa závidí náš veľký preplnený dom. Prednedávnom objavila na nejakom nemeckom programe americký seriál o dome preplnenom ľuďmi a prirodvala ho k nášmu. My však satelit nemáme, a tak nemám potuchy, či by sme sa aj my mohli stať námetom na komediálny seriál. Ale asi áno. Nás Lavkovcov v podstate ani nie je toľko: mama, otec, Tomáš a ja. Lenže Hanákovci sa rozrástli: obaja rodičia, Žela, Monča, Paľo a Danka. Keď ich už bolo priveľa, zasadla rodinná rada, teda naše mamy-sestry, a rozhodli, že náš pôvodný dvojdom sa hore prebúra, premurujú a vzniknú tri detské izby: moja a Želina, Mončina a Dankina, Tomášova a Paľova. Cez vrchné poschodie sa teraz dá prejsť do druhého domu. Nám deťom to ani za mak nevadí, neustále lietame hore-dolu. Len Monča sa cíti ukrivdená, akoby prišla o sestru. Keďže som od Monče o dva roky staršia (presnejšie len o sedemnásť mesiacov, ako rada zdôrazňuje), dostala som sa k Žele ja a Monča sa delí o izbu so svojou sedemročnou sestrou Dankou. Žela je rada, že nemá izbu s Mončou. Sú takmer rovnaké a ona podobnosť neznáša. Monča je však stále v našej izbe, požičiava si Želine veci a Žela zúri. Ja si ich nepožičiavam z jedného jediného dôvodu: nemám ich veľkosť. Monča ma už dávno prerástla o hlavu a Paľo, ktorý je ešte len štvrták, ma hádam už onedlho dobehne. Ja som v našej rodine taký krpec, čo ma neveriteľne štvie. Už som si zvykla na to, že keď idem so Želou po ulici, každý sa pozerá len po nej. Lenže začalo sa mi to stávať aj s Mončou, a tak s ňou už radšej nebudem nikam chodiť. Dopekla, prečo je taká vospelá a ja som v podstate len dečko. Obe sestry Hanákové, samozrejme, tvrdia, že to nie je žiadna výhra. Jasné, najmä Žele sa tak dá veriť... A toto všetko mi Bela závidí. V podstate je však fajn mať také super sesternice, i keď sa neustále hádajú a ja som ako medzi dvoma mlynskými kameňmi.

Pozerala som do písomky a naplňal ma pocit šťastia. Vyrátala som spotrebu vody v akváriu a tiež som vykachličkovala bazén. Zaujímalo by ma, kto vymýšľa tieto praktické príklady. Akvárium doma nemáme a o bazéne môžeme len snívať, tak na čo mi to bude. Aj tie prekliate rovnice sa mi zdali v poriadku. Kto mohol vedieť, že nebudú mať riešenia. Tak som si dnes zas vypočula od Pirohy tie jej staré známe tirády: „Lavková, ako si mohla urobiť také školácke chyby? Ako chceš spraviť prijímacie skúšky?“ Mala by zmeniť repertoár.

Piroha je moja učiteľka matematiky. Na našej škole je už legendou. Učila naše mamy a možno aj mamy našich mám. Prezývku

Piroha dostala ešte pred desiatkami rokov, pretože vraj najradšej jedávala sladké pirôžky, na čo však dnes neexistuje priamy dôkaz. Tí, čo to zažili, už nežijú. Ale prezývka Piroha jej zostala. Piroha je na matiku expert a každý, koho učila, ju potom len chváli, aká to bola perfektná učiteľka, ako všetko naučila. Ja ten pocit nemám. A ona ma asi tiež nemá veľmi v láske. Vlastne ona neprejavuje náklonnosť nikomu, takže si z toho netreba robiť ťažkú hlavu. Stále len niečo vysvetľuje a tvrdí, aký je svet grafov a čísiel zaujímavý. No iste! Nenávidím ju a ona na mne sedí. Tento pocit sa ešte upevnil, keď v posledných týždňoch zaviedla povinné poobedňajšie doučovanie pre tých, čo idú robiť prijímacie pohovory z matematiky. Tam si na mne vždy zgustne a ja sa potím pri tabuli, keď hovorí: „Lavková, ja neviem, ako chceš úspešne absolvovať prijímacie pohovory, keď nevieš vyriešiť ani taký jednoduchý príklad. Nemôžem povedať, že by si bola hlúpa, si len rozžrítá, myšlienky ti neustále lietajú kade-tade.“ Ale ja ju nepočúvam – načo aj, veď stále hovorí to isté – a pozerám sa von oknom. Najviac neznášam to, že ma oslovuje priezviskom, ona vlastne nikomu nepovie menom. Taká neosobná učiteľka. Len pre ňu som rada, že už nebudem chodiť na základnú a nebudem sa musieť na ňu pozeráť. A jej bude možno tiež ľúto, že nebude mať komu držať kázeň a prehovárať mu do srdca. Ale jej sa určite podarí nájsť ďalšiu obeť. Už aby to všetko bolo za mnou!

Uf, ani som si nevšimla, že už som pred našim domom. Ako to mám zo seba dostať? Zasa za tri? Šmátrala som po kľúčoch, lebo bolo zamknuté. Takže nikto ešte nie je doma. Hurá! Zhodila som zo seba vetrovku a topánky a utekala som do svojej izby. Na posteli som však zaregistrovala rozvalenú Želu.

„Čau. Čo tu robíš, veď je len jedna preč?“ spýtala som sa prekvapene. „Ale, zasa sme ti mali v škole bombu...“ Milá Želka len unavene zívla a zavrela oči. To má z toho. Žela má háhajú po večeroch. To je prvé, čo Žele závidím – že môže chodiť večer von. Žela je pre mňa vzor maximálnej dokonalosti. Je fakt pekná a, samozrejme, aj múdra. To ma otravuje asi najviac. Bože, tá matika! Tlačila mi ju do hlavy celý víkend, a nič z toho. Žela má husté vlasy asi do polovice chrbta a úžasnú postavičku. Ale tá jej hlava! Je v treťom ročníku gymnázia a niežeby sa priveľmi drvila, len sa vláči po diskotékach, a pritom má samé jednotky. Viem si živo predstaviť, že aj mne by to otec dovolil, keby som sa začala dobre učiť, a tak sa nad tým ani nemusím zamýšľať.

„Žela, spíš?“

„Nie,“ zamrmlala namrzene.

„Nevieš, kde mám otca?“

Žela sa bleskovo posadila na posteli, ani čo by ju zasiahol elektrický prúd, a dychtivo sa spýtala: „No, čo matika?“ Vari v tomto dome nikoho nezaujímá nič iné, len moja štvrtročka z matiky?!

Tretí diel podliehania démonovi prázdnoty

Peter Bilý: don giovanni, Bratislava, Slovenský spisovateľ 2006

Peter Bilý (1978) vďaka tomu, že jeho básnický aj prozaický debut punkovským odhodlaním metať svetu do tváre zdrapy vlastnej „holej pravdy“ vyvolali istý rozruch, už má svoju čitateľskú obec aj autorskú fámo/charizmu. Jeho prozaický debut *Démon svätosti* (2004) priam šokoval nábožensky orientovanú časť verejnosti odvahou zverejniť svoje životné rozčarovanie z rozhodnutia stať sa kňazom (ako je známe, vystúpil z rádu augustiniánov) a spochybniť tvrdenie cirkvi, že viera v Boha je jediným východiskom zo súčasného duchovného vákuu dlhodobo vyvolávaného osvieteným materializmom a mocensky presadzovaného komunizmom. V štýle nového žurnalizmu napísanej novele či „short novel“ (krátkeho románu) s ironickým názvom *Vzbura anjelov* (2005) už naznačil, ako súčasný konzumný štýl života vyvlastňuje „dnešník“ vedomie a zbavuje ich možnosti vzoprieť sa mu („*Odtedy dobre zarábam, nemôžem si dovoliť ten luxus hrať sa na rebela*“). Recenzenti pri oboch síce oceňovali naliehavosť problematiky a hladkosť podania, no zároveň vyslovovali nespokojnosť s istou plochosťou autorovho videnia.

Najnovší krátky román *don giovanni* (som presvedčený, že písanie bez veľkých písmen nie je len typografickou schválnosťou, ale signalizuje ironickú degradáciu postavy textom) možno v istom zmysle chápať ako pokus o prehĺbenie obrazu odmietnutia kňazského poslania hrdinom z debutu. No v skutočnosti ide len o tendenčné doplnenie okolností. Celá retrospektíva vstupu do seminára až po odchod na štúdiá do Talianska je tu len na to, aby autor mohol znevážiť všetky formy katolíckeho života (od hnutia tajnej cirkvi a katolíckych rodín za totality až po ritualizovaný formalizmus fungovania biskupského úradu v súčasnosti). Márne by sme čakali, že toto nahliadnutie za potomkinovskú fasádu cirkvi a viery nejako zasiahne vedomie či svedomie postavu/rozprávača. Svojho vnútorne prázdneho a perfídneho pokrytca Jána Kasanovského (viď aj podobne krátkodýchú tendenčnosť mien všetkých postáv!) nechá vysvätiť za kňaza, aby mohol predviesť, ako celibát krachuje na neodolateľnosti sexuálneho pudu a ako kňazské poslanie zdegenerovalo na rutinné remeslo. Efektne otvorené zakončenie situáciu, v ktorej k Giovannimu pred začatím bohoslužby príde súložnica Diana (ajhľa, nežná lovyňa!), má naznačovať, že rozvrat celibátu sexuálnou žiadosťou je neodvratný (pomer postáv totiž v kontexte zmienok nemôže mať nijaké iné pokračovanie!). A zároveň nám autor ním nonšalantne sebaospravedlňujúco odkazuje: Vidíte, toto som nechcel, a preto som sa rozišiel s cirkvou... Aj by mu človek mohol uveriť, ak by to bolo poznanie vybojované aspoň v zápase postavy so sebou samou... Lenže to, čo nám sugeruje text, nie je projekcia multidimenzionálnej bytosti, len papierovo plochá karikatúra...

Ak za „pradávného“ realizmu autor či postava boli

peter bilý

don giovanni

„zrkadlom kráčajúcim po ceste a odrážajúcim okolitý svet“, úlomky z neho v Bilého postavách odrážajú cez pokriveniny okolitého sveta len svoju zaujatnosť (obmedzenosť) a prázdnotu. Skutočnou a vážnou témou, ktorá prenasleduje autora, je démon prázdnoty vlastného vedomia aj podenkového vedomia „dnešníka“. Vyzrádza ju obscénne otvorená zámerna hľadania zmyslu vlastného života za konzumovanie telesných pôžitkov („*Prekvapoval som sám seba: dovtedy som nemal pojem, akými pocitmi blahobytu môže naplňovať moje vnútro obyčajná telesnosť*“, s. 98) a nevzrušené prijímanie prázdnoty a ošklivosti fyzického zániku (pozri napr. s. 100, 119). Ibaže aj táto

existenciálne najťažšia problematika je podávaná telegraficky referenčným či „lakonicky demýtizujúcim“ štýlom, akým napr. starý otec znechutil postavu svet hudby (s. 75). Na takýchto miestach je ľahkosť – a najmä plytkosť – podania celkom „neznesiteľná“. Napriek všetkému vyzdvihovaniu telesnej rozkoše ako jedinej hodnoty a relatívnej vynaliezavosti opisov sexuálnych príhod, ani tie sa do vedomia postáv nijako nezapisujú. Autor ich ako psychologicky a sujetovo uvoľnené segmenty textu podstrkuje čitateľom len ako komerčné lákadlo. Ako vidieť, text aj postavy nie sú ničím iným, len povrchom konzumne ľahko stráviteľne odrážajúcim problémovosť nášho existovania na prechode zo situácie extrémnej politizácie života do bezstarostného sebaužívania.

Bilý už zručne ovláda prstoklad vonkajšej postmodernej aranžácie rozprávania (striedanie rozprávačov a podania, formulácie typu: *čím viac kňaz, tým viac neveriaci; keď sa smeješ, smeješ sa aj tvoje šnúrkly v topánkach* či *tisícvoltovej bozk* atď.) aj elementárne zložky postmodernej tematiky. Ale to všetko aj sľubné nábehy k punkovo voveurskej obscénnosti napokon pohlcuje konceptuálne nad/zlahčená rozprávačská inštalácia a linearita kritiky. Z onoho úžasu z neustáleho prepádania sa z polohy vzletu do pádu, ktorý nám poskytuje dobrá postmoderná próza, nám próza poskytuje minimum. Z naznačených dôvodov si v tejto knihe môžu s plným potešením počítať len militantní či škodoradostní antiklerikalisti a antikomunisti... PS.

Autor; zdá sa, už došiel na okraj povrchu svojej témy. Len na ňom záleží, či svoje stretnutie s démonom vnútornej prázdnoty a podenkového povrchu prijme ako skutočnú existenciálnu, a teda aj tvorivú výzvu doby, alebo zostane pri letmom mapovaní príhod anestezióvaného senzibility „dnešníkov“. Alebo tu už máme generáciu, ktorá jednoducho stráca strach z existenciálnej hrôzy života a berie ju už len ako samozrejmu súčasť nevypočítateľnej hry? Čosi z tejto existenciálnej anestézie vedomia zaznieva aj z próz I. Koleniča Ako z cigariet dym a M. Hvoreckého Plyš...

Viliam Marčok

Vnútorňá dráma súčasníka

Dalimír Stano: Diabolské balady, Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006

Dalimír Stano, básnik orientujúci sa aj na viazaný verš, uchopil formu villonovskej balady, naplnil ju kultivovanou lyrikou, kde nesentimentálne, bez rojčivého patetizmu, zobrazuje citové krízy. Našiel pre ňu priliehavý moderný básnický výraz s originálnou myšlienkovou koncepciou a obraznosťou scelenou akousi džezovou dikciou. *Diabolské balady* sú poetickou drámou súčasného človeka, podanou z nového uhla pohľadu. V prípade rond vsunutých medzi balady sa takmer všetok obsah rozplynul podvedomým automatizmom, intenzita výpovedí stratila účinok na úkor formy. Pre lyrický subjekt je príznačná náladosť – zápasí s ohňom sveta a zároveň cíti z tejto sizyfovskej činnosti únavu. Má pochopenie pre slabé chvíle smrteľníka, verí v uzdravenie duše hoci na druhom svete. V dôsledku sociálneho charakteru momentálnej doby si uvedomuje, že strata peňazi znamená akoby stratu všetkého. Vylievanie zlosti síce koketuje s diablom, ale namiesto rúhania ide o zdanlivé odvracanie sa od Boha. Stano je

príliš chytrý, aby nevedel, že „*len anjel tak diabolsky mrká*“.

Autor sa štylizuje do polohy žobráka, pútnika či plavčíka, a túži rozdať sa. Azda iba v tom nachádza zmysel vlastnej cesty. Básne zobrazujú lúčenie so životom a vypovedajúci subjekt v nich akoby triezvel z reality. Pomáhal by aj nebohým, len aby ich zachránil. Naplno prežíva súčasnosť ako príťaž, mapuje spoločenskú situáciu využitím politickej satiry a ironie, narážajúcej na nádej, ktorú prinášajú ľúbostné city. Občas parafrazuje frazeologizmy. Nevie však rozriešiť seba ako hádanku. Preto sa Stano pohybuje najmä v rovine otázok. Hoci dlhšie básnické skladby (Válek, Stacho, Ondruš, Buzássy...) zasahujú aj do súčasnej slovenskej poézie, zatiaľ sa nedá hovoriť o návrate k tradičnému básneniu s (post)modernou skratkou. Často ide o pokusy vytvoriť celok, keď strofy de facto tvoria autonómne básne. *Diabolské balady* predstavujú vari prvé priblíženie k tomuto začiatku pokračujúcej literárnej špirály.

Radovan Brenkus

CITUJEME ...

„Pôsobenie kresťanstva ako nadnárodnej vízie je možné len vtedy, keď kresťanstvo postavíme naozaj nad národ. Iba také presvedčenie dodáva silu radovým občanom aj politikom zasiahnuť

proti extrémistom, ktorí povyšujú národnú myšlienku nad všetko.“

Ján Čarnogurský: Cestami KDH
Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2007

Sprievodca hudbou Východu

Nada Hrčková: Dejiny hudby VI., Hudba 20. storočia (2), Bratislava, Ikar 2006

Autorka a editorka cyklu *Dejiny hudby I. – VI.* podáva v tomto zväzku svedectvo o „hudbe Východu“, ktorou označuje hudbu strednej a východnej Európy v druhej polovici 20. storočia. Dichotómia dvoch miestach je ľahkosť (západnej a východnej) sa postupne vytvárala s ideologickým a politicko-vojenským rozdelením Európy po 2. svetovej vojne. Autorka začína knihu historickým pozadím vzniku „hudby Východu“, a to najskôr vplyvom Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie na hudobné prostredie v sovietskom Rusku a Sovietskom zväze. Na ilustráciu ponúka portrét Dmitrija Šostakovičova a jeho celoživotnú dilemu medzi hudbou, ktorá by slúžila revolučnej politike sovietskych, ale zároveň sa nevzdala revolúcie hudobných výrazových prostriedkov. Osudy Šostakoviča sleduje aj v období vzniku socialistickeho realizmu v 30. rokoch. Jeho imperatívom bolo prezentovať socialistickú realitu ako bezkonfliktnú a za každých okolností radostnú; tento prístup potom vyše polstoročia dominuje v sovietskej kultúre a po druhej svetovej vojne aj v kultúre krajín dnes už bývalého sovietskeho bloku.

V 60. rokoch sa začína v Sovietskom zväze rozvíjať tzv. nová hudba reprezentovaná Edisonom Denisovom, Andrejom Volkonským, Alfredom Achmittkem a i. Predstavuje radikálne nové umelecké myslenie, estetiku, štýl a techniku, čo však nie vždy vyhovuje predstavám vládnucej ideológie. V druhej polovici 80. rokov, v období perestrojky a glasnosti, vzrastá popularita v minulosti oficiálnou kultúrnou politikou zavrhaných skladateľov-nonkonformistov, ako napr. Galiny Ustvol'skej, Alexandra Knajfeľa, Leonida Grabovského a Faradža Karajeva.

Poľskú vetvu hudby Východu v knihe stelesňuje tradícia slobody v osudoch a dielach Witolda Lutosławského, Krzysztofa

Pendereckého, Henryka Mikolaja Góreckého a i. Mimoriadnu pozornosť venuje autorka jednej z najvýznamnejších postáv európskej hudobnej kultúry druhej polovice 20. storočia – György Ligetimu. Rozhodujúci je nielen význam Ligetiho pre rozvoj hudby a originalita jeho myšlienok, ale aj osobné priateľstvo a úcta k tejto skladateľskej osobnosti svetového významu, ktorá dlhodobo podporovala úsilie svojich kolegov vo východnom bloku.

Záver knihy patrí situácii v geografickom priestore Česko-Slovenska, a to od jeho vzniku cez generáciu 60. rokov, osudy slovenskej hudby v 70. rokoch až po súčasnosť. Zastupujú ju predovšetkým profily Aloisa Piňosa, Jana Klusáka, Mareka Kopelenta v Čechách a Tadeáša Salvu, Ilju Zeljenku, Petra Kolmana, Ladislava Kupkoviča, Juraja Beneša a Vladimíra Bokesa na Slovensku. V tejto časti nájdeme aj autorkin pokus o periodizáciu vývoja hudobnej kultúry na Slovensku. Práca N. Hrčkovej je zasväteným a fundovaným sprievodcom hudbou Východu. Osobnou odbornou výpoveďou v tom pravom zmysle, s výraznými hodnotiacimi postojmi a zaujatosťou. Akcentuje hlavné javy, tematické okruhy a hodnoty (étos avantgardy, „hudba v hudbe“, polyštýľovosť, nová „duchovnosť“, kresťansko-eticky zamerané diela od 70. rokov, sloboda tvorby, úcta k pravde, návrat k arché). Prináša vybrané portréty autorov rozličným spôsobom perzekvovaných a ignorovaných pre umelecké presvedčenie, pri ktorom však vytrvali a oslovili ním aj medzinárodnú verejnosť. Ich výber je daný, ako autorka sama priznáva, aj jej osobnými skúsenosťami a rezonanciou ich tvorby na Slovensku. Rada by som vyzdvihla pozoruhodné grafické a výtvarné stvárnenie knihy. Ukážky na pripojenom CD umožňujú čitateľovi nadychnúť sa jedinečnej atmosféry tejto hudby.

Michaela Geisbacherová

NA NOŽI

Tibor Dohnány: Päťou do ticha

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov 2006

Každý, kto mrkne očkom na túto nerestnú rubričku, nečaká laserové vyhladzovanie vrások a podobné kozmetické tuľuli-muľuli, ale nôž, taký odprosta-dosprosta, s nabrúseným ťahom či už proti akné, nádorčeku a vari aj hocijakému údu. A keďže nám tieto neplechý na spoločnom tele literárnom bujnejú a hyzdia ho i sužujú, načim nám použiť v odhodlaní pravdy prostriedky náležite účinné, aby sme zadost učinili očakávaniam a aby sme dali onomu telu pekný vzhľad a slobodný dych. Veru, mrzačenie literatúry prichádza z presvedčenia, že všetci sme spisovatelia a každý, kto napíše holú vetu, už môže koketovať s myšlienkou (tiež holou) na sonetček či novielku. Lenže zároveň všetci vieme, že to stojí za holoprd; a tak sú stáby básnické texty fragmentárnych alegorických a symbolických výrokov Tibora Dohnányho spájaných z podvedomých a vedomých impulzov o tragickej osudovosti ľudstva a morálnej kataklizme len bezmyšlienkovite rozbité holé a sem-tam rozvité vety a nevetý („*Zmysel / má / macochu / a je / v izolácii*“). Je to také dosekané, že pomaly už niet ani čo zosekať, a to je pre každého nožníka maximálne zúfalstvo. Dúfajme len, že tomu literárnemu telu sme pomohli, a tešme sa, že sú aj telá také telové, duše dušové a poézia poéziovitá...

Radoslav Matejov

Knihy v predaji

0 VŠEOBECNOSTI

03 Encyklopédie. Všeobecné slovníky

ŠKUBLA, Pavol
Veľký atlas húb
Bratislava, Príroda 2007. 1. vyd. 432 s. Viaz.
Praktická príručka hubára.
ISBN 978-80-07-01500-5

04 Kalendáre

MURGOVÁ, Ružena
Spríevodca časom
Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2006. 1. vyd. 120 s. Viaz.
Kalendár s radami, receptami.
ISBN 80-7165-560-0

1 FILOZOFIA

10 Filozofia

BLAŽEK, Mikuláš – ĐURČEK, Karol – ROJKA, Luboš
Filozofický a fyzikálny pohľad na vesmír
Bratislava-Trnava, Veda – Typi Universitatis Tyrnaviensis 2006. 1. vyd. 315 s. Viaz.
Štúdie z oblasti modernej fyziky a filozofie o vesmíre a mieste kresťana v ňom.
ISBN 80-224-0929-4

13 Okultné vedy. Parapsychológia. Tajné spoločnosti

MARKIDES, Kyriacos C.
Poceta slunci. Z angl. orig. prel. do češtiny Z. Šestáková
Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 246 s. Brož.
Zázračný svet duchovného liečiteľa Daskala.
ISBN 80-89227-59-4

ZELAND, Vadim
Ovlivňování reality V. Z rus. orig. prel. do češtiny J. Kovářová
Bratislava, EUGENIKA, s. r. o. 2007. 1. vyd. 113 s. Brož.
Ďalšia časť rozprávania o tajomstvách života a sveta.
ISBN 80-89227-57-0

2 NÁBOŽENSTVO. DUCHOVNOSŤ

20 Kresťanské náboženstvá

GULÁNOVÁ, Slávka
Príprava na dielo služby
Martin, Biblická škola v Martine 2007. 1. vyd. 45 s. Brož.
Záverečná správa projektu.
ISBN 978-80-968542-4-0

CHESTERTON, Gilbert Keith
Svätý František z Assisi. Z angl. orig. prel. P. Vlček
Trnava, Spolok sv. Vojtecha – VOJTECH 2006. 1. vyd. 119 s. Brož.
Životopisná črta výrazného svätca stredoveku, ktorý inšpiruje dodnes víziou lásky ku všetkému stvoreniu.
ISBN 80-7162-616-3

Ročenka 2006. Zost. T. Ujlacký
Bratislava, Ordinariát Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR 2007. 1. vyd. 327 s. Brož.
Súhrnný pohľad na život ordinariátu v minulom roku.
ISBN 80-89261-05-5

SEMĀN, Ján
Modlitby
Komárno, Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku 2007. 2. uprav. vyd. 247 s. Viaz.
Modlitby.
ISBN 978-80-89269-03-7

29 Učebnice

JANČOVIČ, Jozef
Veci nové i staré
Bratislava, Rímskokatolícka Cyrilometodská bohoslovecká fakulta 2007. 1. vyd. 106 s. Brož.
Exegéza vybraných statí z Nového zákona – skriptá.
ISBN 978-80-88696-44-5

3 SPOLOČENSKÉ VEDY

32 Politika

Budúcnosť EÚ, rozširovanie EÚ, hranice EÚ. Zost. K. Sládek
Bratislava, Centrum pre európsku politiku 2006. 1. vyd. 72 s. Brož.
Príručka.
ISBN 80-7165-574-0

ČARNOGURSKÝ, Ján
Cestami KDH
Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2007. 1. vyd. 415 s. Viaz.
Súbor prejavov a publikovaných textov bývalého predsedu strany KDH z obdobia rokov 1990-2000.
ISBN 978-80-7165-615-9

34 Právo. Legislatíva

GAŠPARÍKOVÁ, Božena – GALLOVIČ, Peter
Nakladanie s odpadmi v Slovenskej republike
Bratislava, Epos 2007. 1. vyd. 639 s. Viaz.
Zákony s komentárom, vykonávacie predpisy, usmernenia.
ISBN 80-8057-691-2

PROCHÁZKA, Radoslav – ČORBA, Juraj
Právo Európskej únie (vybrané otázky pre právnu prax)
Žilina, Poradca podnikateľa 2007. 1. vyd. 584 s. Viaz.
Inštitucionálne a pracovné právo, právo vnútorného trhu.
ISBN 978-80-88931-62-1

SMYČKOVÁ, Romana
Ako postupovať v súdnom spore
Bratislava, Príroda 2007. 1. vyd. 34 s. Brož.
Praktická pomôcka.
ISBN 978-80-07-01535-7

VLČEK, Robert
Vybrané kapitoly z pracovného práva pre zdravotníckych a sociálnych pracovníkov
Bratislava, Epos 2007. 1. vyd. 128 s. Brož.
Príručka.
ISBN 978-80-8057-704-9

VLČEK, Robert
Vybrané kapitoly z teórie práva pre zdravotníckych a sociálnych pracovníkov
Bratislava, Epos 2007. 1. vyd. 128 s. Brož.
Príručka.
ISBN 978-80-8057-703-2

VLČEK, Robert
Vybrané kapitoly zo štátneho práva pre zdravotníckych a sociálnych pracovníkov
Bratislava, Epos 2007. 1. vyd. 160 s. Brož.
Príručka.
ISBN 978-80-8057-702-5

Zoznam advokátov Slovenskej advokátskej komory k 2. 2. 2007
Bratislava, Slovenská advokátska komora 2007. 1. vyd. 293 s. Brož.
Zoznam advokátov podľa sídla, mena, zoznam zahraničných advokátov, komanditných spoločností,

verejných obchodných spoločností a prehľad advokátov podľa ovládania cudzích jazykov.
ISBN nemá

35 Verejná správa

KISSOVÁ, Blanka – MURÁNIOVÁ, Andrea
Otvorená samospráva. Samospráva mne, tebe, nám
Bratislava, Mestská časť Devínska Nová Ves 2006. 1. vyd. 31 s. Brož.
Príručka pre občanov.
ISBN 80-969497-3-X

37 Pedagogika. Školstvo. Veda

Informácie o štúdiu a požiadavkách na prijímacie skúšky v roku 2007. Zost. J. Sopóci
Bratislava, Stimul 2006. 1. vyd. 164 s. Brož.
Akademický rok 2007/2008.
ISBN 80-89236-14-6

Informácie o štúdiu pre akademický rok 2006/2007 – Fakulta prírodných vied UKF. Zost. L. Zelenický
Nitra, Univerzita Konštantína Filozofa 2006. 1. vyd. 194 s. Brož.
Príručka.
ISBN 80-8094-001-0

Katalóg predmetov kreditového systému štúdia ECTS
Zvolen, Technická univerzita 2006. 1. vyd. 177 s. Brož.
Bakalárske študijné programy.
ISBN 80-228-1642-6

Pamätnica pri príležitosti 60. výročia založenia Štátneho pedagogického ústavu (1947 – 2007). Zost. K. Ferliková
Bratislava, Štátny pedagogický ústav 2007. 1. vyd. 123 s. Brož.
Jubilejný zborník.
ISBN 978-80-89225-28-6

Študijná príručka – Fakulta environmentálnej a výrobnéj techniky 2006 – 2007
Zvolen, Technická univerzita 2006. 1. vyd. 134 s. Brož.
Príručka.
ISBN 80-228-1643-4

Študijná príručka – Lesnícka fakulta 2006 – 2007
Zvolen, Technická univerzita 2006. 1. vyd. 115 s. Brož.
Príručka.
ISBN 80-228-1640-X

Študijný program – Lekárska fakulta UPJŠ
Košice, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika 2006. 1. vyd. 230 s. Brož.
Akademický rok 2006 – 2007.
ISBN 80-7165-563-5

Vybrané pojmy európskej integrácie. Zost. K. Sládek
Bratislava, Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku 2006. 1. vyd. 71 s. Brož.
Príručka pre učiteľov SŠ.
ISBN 80-7165-575-9

Zborník výstupov z workshopu expertov z oblasti vzdelávania
Bratislava, Ministerstvo školstva SR 2006. 1. vyd. 105 s. Brož.
Národná diskusia k implementácii programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010.
ISBN 80-9069614-8-9

371 Výchova. Povolania. Odborný život

Projekty V4 spolupráce. Zost. Z. Kolačanová, M. Brzezinská

Bratislava, IUVENTA 2007. 1. vyd. 24 s. Brož.
Program EÚ Mládež.
ISBN 978-80-8072-060-5

39 Etnológia. Mravy a zvyky. Folklor

PETRAKOVIČOVÁ, Agáta
Modranský receptár
Modra, Modranská beseda 2006. 1. vyd. 55 s. Viaz.
Tradičné ľudové jedlá.
ISBN 80-969569-3-0

Piesňová tradícia etnických menšín v období Vianoc. Zost. H. Urbancová
Bratislava, Ústav hudobnej vedy SAV 2006. 1. vyd. 228 s. Brož.
Vianoce v hudobnej kultúre etnických menšín – Nemcov, Maďarov, Rusínov, Rómov, Chorvátov, Židov.
ISBN 80-89135-11-0

4 JAZYK. JAZYKOVEDA

41 Cudzie jazyky

Le Slovaque pour vous avec la prononciation
Bratislava, Príroda 2007. 2. vyd. 95 s. Brož.
Konverzačná príručka.
ISBN 978-80-07-01559-3

42 Slovníky

ANDRIČÍK, Marián
Anglicko-slovenský a slovensko-anglický slovník
Košice, Pezolt PVD 2006. 2. vyd. 1370 s. Viaz.
Všeobecný slovník.
ISBN 80-88797-45-4

CHRENKOVÁ, Edita
Slovník maďarsko-slovenský, slovensko-maďarský s najnovšími výrazmi
Košice, Pezolt PVD 2006. 1. vyd. 431 s. Viaz.
Slovník do vrecka.
ISBN 80-88797-59-4

KRČOVÁ, Anita
Poľsko-slovenský, slovensko-poľský slovník
Košice, Pezolt PVD 2006. 2. vyd. 672 s. Viaz.
Vreckový slovník.
ISBN 80-88797-37-3

MAJEROVÁ, Zuzana
Geografický slovník pre riešiteľov Geografickej olympiády
Bratislava, IUVENTA 2006. 1. vyd. 56 s. Brož.
Slovensko-anglický a anglicko-slovenský slovník.
ISBN 80-8072-057-6

MAJEROVÁ, Zuzana
Geografický slovník pre riešiteľov Geografickej olympiády
Bratislava, IUVENTA 2006. 1. vyd. 54 s. Brož.
Slovensko-nemecký a nemecko-slovenský slovník.
ISBN 80-8072-056-8

RAKŠÁNYIOVÁ, Jana – MILOŠOVIČOVÁ, Petra – GULDANOVÁ, Zuzana
Slovník nemecko-slovenský, slovensko-nemecký s najnovšími výrazmi
Košice, Pezolt PVD 2007. 1. vyd. 792 s. Viaz.
Vreckový slovník.
ISBN 80-88797-49-7

SEHNAL, Roman
Slovník taliansko-slovenský, slovensko-taliansky s najnovšími výrazmi
Košice, Pezolt PVD 2007. 1. vyd. 735 s. Viaz.
Lexikografická pomôcka.
ISBN 978-80-88797-47-0

5 EXAKTNÉ VEDY

59 Učebnice

GLATZOVÁ, Leontína – ADAMKOVIČ, Emil

Chémia pre 9. ročník špeciálnych ZŠ
Bratislava, EXPOL pedagogika 2006. 2. vyd. 147 s. Brož.
Učebnica.
ISBN 80-8091-030-8

JURENÍKOVÁ, Adela
Zbierka úloh z matematiky pre 1. a 2. ročník
Bratislava, Príroda 2007. 1. vyd. 64 s. Brož.
Slovné úlohy.
ISBN 978-80-07-01512-8

KREJZA, Lumír
Matematika pre 5. ročník špeciálnych ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 2. vyd. 64 s. Brož.
Pracovný zošit 2. časť.
ISBN 978-80-10-01145-2

KREJZA, Lumír
Matematika pre 6. ročník špeciálnych ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 2. vyd. 64 s. Brož.
Pracovný zošit 2. časť.
ISBN 978-80-10-01144-5

MELIŠKOVÁ, Lýdia
Matematika pre 7. ročník špeciálnych ZŠ
Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007. 2. vyd. 64 s. Brož.
Pracovný zošit 2. časť.
ISBN 978-80-10-00143-8

Mikrobiológia 1. časť
Nitra, Slovenská poľnohospodárska univerzita 2007. 4. vyd. 103 s. Brož.
Vysokoškolské skriptá.
ISBN 978-80-8069-847-8

7 UMENIE. ŠPORT. VOLNÝ ČAS

73 Maliarstvo. Grafika

JABLONSKÁ, Beta
Juraj Púchovský
Bratislava, Galéria mesta Bratislavy 2007. 1. vyd. 39 s. Brož.
Katalóg k výstave.
ISBN 978-80-88762-88-1

Nová krv
B. m., Vydavateľstvo Krása 2007. 1. vyd. 119 s. Viaz.
Mladá slovenská maľba.
ISBN 978-80-969668-4-4

Slovenská grafika 20. storočia
Banská Bystrica, Štátna galéria 2006. 1. vyd. 139 s. Brož.
Katalóg k stálej expozícii.
ISBN 80-88681-57-X

Umenie bez hraníc
Dolný Kubín, Oravská galéria 2007. 1. vyd. Nestr. Brož.
Katalóg.
ISBN 978-80-88918-16-5

78 Hudba. Tanec. Scénické umenie. Iné múzické formy

PARÍK, Ivan – REŽUCHA, Bystrík
Ako dirigovať
Bratislava, Hudobné centrum 2006. 1. vyd. 51 s. Brož.
Príručka.
ISBN 80-88884-77-2

STAROSTA, Miloslav
Cesty k umeniu klavírnej hry
Bratislava, AEPRESS 2006. 1. vyd. 214 s. Viaz.
Prvá pôvodná práca v slovenskej odbornej hudobno-pedagogickej literatúre. Analyzuje problémy súčasnej didaktiky klavírnej hry.
ISBN 80-88880-69-6

79 Šport. Volný čas

WISTEROVÁ, Zuzana – BENICKÝ, Roman
Turín 2006

Anotácie

B. m., ERB Studio 2007. 1. vyd. 104 s. Viaz.

IX. zimné paralympijské hry.
ISBN 978-80-969655-7-1

8 LITERATÚRA. BELETRIA**81 Poézia**

JOZEF ZO SENCA

Verše pre Izabelu

Senec, SLNCE 2007. 2. rozš. vyd. 74 s. Viaz.

Básnická zbierka.

ISBN 978-80-969502-3-2

ŠTRASSER, Ján

Staré železo

Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2007. 1. vyd. 68 s. Brož.

Aktuálna básnická zbierka spoločenskej lyriky od spisovateľa, prekladateľa a publicistu (nar. 1946).

ISBN 978-80-89218-47-9

83 Román. Novely. Poviedky

DIMKOVSKA, Lidija

Skrytá kamera. Z maced. orig. prel.

Viera Prokešová

Bratislava, Kalligram 2007. 1. vyd. 242 s. Brož.

Román mladej macedónskej spisovateľky o umeleckej stáži vo Viedni a o pestrosti ľudí a názorov.

ISBN 80-7149-910-2

FERMINE, Maxence

Sneh. Z franc. orig. prel. Ivana Dobrakovová, umelecký preklad haiku

Ivan R. V. Rumánek

Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2006. 1. vyd. 102 s. Viaz.

Sugestívne rozprávanie o mladom Jukovi, ktorý sa chce stať básnikom snehu a na svojej púti za vzdelaním nájde pod ľadom telo Európanky, do ktorej sa zaľúbi.

ISBN 80-89218-33-4

86 Literatúra pre deti a mládež

BALÁK, Štefan

Stonožka. Ilust. Edita Kubičková

Bratislava, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2006. 1. vyd. 46 s. Viaz.

Súbor hravých básní pre najmenších od známeho spisovateľa a publicistu (nar. 1944).

ISBN 80-89208-41-X

BENDOVÁ, Krista

Frčko a ježko

Bratislava, Príroda 2007. Bez vyd. Nestr. Viaz.

Leporelo pre najmenších.

ISBN 978-80-07-01529-6

DAHL, Roald

Charlie a veľký sklený výťah. Z angl. orig. prel. E. Preložníková

Nitra, ENIGMA 2006. 1. vyd. 180 s. Brož.

Pokračovanie príbehu malého Charlieho z továrne na čokoládu.

ISBN 978-80-89132-33-1

DALE, Jenny

Zachráňme kóliu. Z angl. orig. prel.

Tamara Chovanová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007.

1. vyd. 128 s. Edícia Psia hliadka. Viaz. Ďalší zo série príbehov o psoch a rodine Parkerovcov, ktorá zachraňuje kóliu Zoru pred utratením.

ISBN 978-80-10-01150-6

ĎURÍČKOVÁ, Mária

Danka a Janka. Ilust. Božena Plochánová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007.

9. vyd. 85 s. Viaz. Kniha dobrodružstiev dvoch nestárnúcich postavičiek z prvej triedy od nestorky spisby pre deti a mládež (1919-2004).

ISBN 978-80-10-01167-4

Najkrajšie slovenské hádanky. Ilust.

Ladislava Pechová

Bratislava, Vydavateľstvo Fragment 2007. 1. vyd. Nestr. Viaz.

Zbierka ilustrovaných ľudových hádaniek pre deti.

ISBN 978-80-8089-076-6

Obrázky do škôlky. Z franc. orig.

prel. Zora Sadloňová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007.

3. vyd. 131 s. Viaz.

Kniha pre menšie deti s obrázkami tematicky vybranými z rôznych oblastí každodenného života.

ISBN 978-80-10-01170-4

SÁDECKÝ, Gejza

Ruže Rafaela Podmanického

Dohňany, AMETYST 2007. 1. vyd. 27 s. Brož.

Päť poviedok z regiónu Považská Bystrica pre deti od 9 rokov.

ISBN 978-80-89031-31-3

ŠRÁMKOVÁ, Jana – spoluautor verš

šov Ján Turan

Rozprávky štrbavej opičky. Ilust.

Alena Vagnerová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007.

2. dopl. vyd. 89 s. Edícia Prvá kniha. Viaz.

Doplnené vydanie príbehov a básní o Gabike a jej kamarátke opičke, od spisovateľky pre deti a pre dospelých (nar. 1942).

ISBN 978-80-10-01141-4

TURAN, Ján

Taška Janka Hraška. Ilust. Viera

Kardelisová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007.

2. vyd. 78 s. Viaz.

Zbierka krátkych príbehov a básní pre deti od 6 rokov.

ISBN 978-80-10-01166-7

Zlatá kniha najkrajších rozprávok.

Z rus. orig. prel. Vlasta Ballová

Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá 2007.

2. vyd. Nestr. Viaz.

Bohato ilustrovaný výber zo svetoznámych rozprávok pre čitateľov od 9 rokov.

ISBN 978-80-10-01186-5

87 Humor. Satira. Kreslený humor

POKORNÝ-TICA, Viliam

Devínska sa smeje

Bratislava (Devínska Nová Ves), Chorvátsky kultúrny zväz 2006. 1. vyd. 302 s. Viaz.

Humorné i vážne rozprávanie o starej Devínskej Novej Vsi

ISBN 80-969635-0-3

88 Cudzozajčná literatúra. Viacjazyčné vydania

PIFFL, Alfred

Zápas o Bratislavský hrad. Denník 1948-1972. Zost. Lukáš a Jan Piff.

Doslov Andrej Fiala

Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2007. 1. vyd. 214 s. Edícia Bratislava – Pressburg. Viaz.

Autentické zápisky architekta a výtvarníka, ktorý pracoval na plánoch obnovy a rekonštrukcie Bratislavského hradu.

ISBN 978-80-89218-40-0

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

PAŽITNÁ, Gitka

Deti môjho srdca

Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2006. 1. vyd. 154 s. Brož.

Spomienky detskej sestry z onkologického oddelenia.

ISBN 80-7165-571-6

VEREŠ, Juraj

Čo bolo, bolo... (terazky si ešte spomínam). Úvod Milan Lasica

Bratislava, Son Media 2007. 1. vyd. 96 s. Brož.

Kniha vtípných spomienok na obdobie komunizmu od publicistu, novinára a pedagóga (1932).

ISBN 978-80-969663-0-1

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

POLOŠŤ, Zost. F. Uličný

Liptovský Mikuláš, TRANOSCIUS 2007. 1. vyd. 213 s. Viaz.

Z dejín obce.

ISBN 978-80-7140-273-2

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

PAŽITNÁ, Gitka

Deti môjho srdca

Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2006. 1. vyd. 154 s. Brož.

Spomienky detskej sestry z onkologického oddelenia.

ISBN 80-7165-571-6

VEREŠ, Juraj

Čo bolo, bolo... (terazky si ešte spomínam). Úvod Milan Lasica

Bratislava, Son Media 2007. 1. vyd. 96 s. Brož.

Kniha vtípných spomienok na obdobie komunizmu od publicistu, novinára a pedagóga (1932).

ISBN 978-80-969663-0-1

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

POLOŠŤ, Zost. F. Uličný

Liptovský Mikuláš, TRANOSCIUS 2007. 1. vyd. 213 s. Viaz.

Z dejín obce.

ISBN 978-80-7140-273-2

98 Dejiny Bratislavy

PIFFL, Alfred

Zápas o Bratislavský hrad. Denník 1948-1972. Zost. Lukáš a Jan Piff.

Doslov Andrej Fiala

Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2007. 1. vyd. 214 s. Edícia Bratislava – Pressburg. Viaz.

Autentické zápisky architekta a výtvarníka, ktorý pracoval na plánoch obnovy a rekonštrukcie Bratislavského hradu.

ISBN 978-80-89218-40-0

993 Rozličné fakty. Aktuality

Jaskyne Slovenska na pohľadniciach z rokov 1893 – 1918. Zost. I. Korenková

Liptovský Mikuláš, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 2007. 1. vyd. 71 s. Brož.

Katalóg pohľadníc.

ISBN 80-88924-57-X

994 Zbrane a vojenské telesá (útvary)

Rozpočet MO SR na rok 2007 v číslach, faktoch a grafoch. Zost. P. Vetrečín

Bratislava, Ministerstvo obrany SR 2007. 1. vyd. 32 s. Brož.

Prezentácia štruktúry a členenia rozpočtu.

ISBN 978-80-89261-07-9

Turistická príručka.

ISBN 978-80-89152-09-4

Devínska Nová Ves a okolie. Zost. J. Pochabová a J. Reichl

Bratislava (Devínska Nová Ves), Mestská časť Devínska Nová Ves 2007.

1. vyd. 32 s. Brož.

Turistický sprievodca.

ISBN 978-80-969638-7-4

KRIŽAN, Lubomír

Krok za krokom po Turecku

Martin, Vydavateľstvo Matice slovenskej 2007. 1. vyd. 224 s. Viaz.

Informačná monografia o Turecku, o cestovaní, spoločnosti a kultúre, ktorá vznikala počas štvorročného pobytu autora v tejto krajine.

ISBN 978-80-89208-55-5

92 Biografie. Rodokmene

Mozaika slovenskej medicíny. Zost. D. Kristofíková, G. Bartovic

Bratislava, SAFS 2007. 1. vyd. 105 s. Viaz.

Rozhovory so 16 významnými slovenskými lekármi.

ISBN 978-80-969682-1-3

921 Pamäti. Spomienky. Autobiografie

PAŽITNÁ, Gitka

Deti môjho srdca

Prešov, Vydavateľstvo Michala Vaška 2006. 1. vyd. 154 s. Brož.

Spomienky detskej sestry z onkologického oddelenia.

ISBN 80-7165-571-6

VEREŠ, Juraj

Čo bolo, bolo... (terazky si ešte spomínam). Úvod Milan Lasica

Bratislava, Son Media 2007. 1. vyd. 96 s. Brož.

Kniha vtípných spomienok na obdobie komunizmu od publicistu, novinára a pedagóga (1932).

ISBN 978-80-969663-0-1

97 Dejiny slovenských regiónov a miest

POLOŠŤ, Zost. F. Uličný

Liptovský Mikuláš, TRANOSCIUS 2007. 1. vyd. 213 s. Viaz.

Z dejín obce.

ISBN 978-80-7140-273-2

98 Dejiny Bratislavy

PIFFL, Alfred

Zápas o Bratislavský hrad. Denník 1948-1972. Zost. Lukáš a Jan Piff.

Doslov Andrej Fiala

Bratislava, Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT 2007. 1. vyd. 214 s. Edícia Bratislava – Pressburg. Viaz.

Autentické zápisky architekta a výtvarníka, ktorý pracoval na plánoch obnovy a rekonštrukcie Bratislavského hradu.

ISBN 978-80-89218-40-0

993 Rozličné fakty. Aktuality

Jaskyne Slovenska na pohľadniciach z rokov 1893 – 1918. Zost. I. Korenková

Liptovský Mikuláš, Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 2007. 1. vyd. 71 s. Brož.

Katalóg pohľadníc.

ISBN 80-88924-57-X

994 Zbrane a vojenské telesá (útvary)

Rozpočet MO SR na rok 2007 v číslach, faktoch a grafoch. Zost. P. Vetrečín

Bratislava, Ministerstvo obrany SR 2007. 1. vyd. 32 s. Brož.

Prezentácia štruktúry a členenia rozpočtu.

ISBN 978-80-89261-07-9

Adresár vydavateľstiev z Kníh v predaji

AEPRESS, Bajzova 7, 821 08 Bratislava, e-mail: koresp@aepress.sk

Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, Jelenia 6, 811 05 Bratislava 1, tel./fax 02/5262 3751, e-mail: marenčin@nextra.sk

AMETYST, 020 51 Dohňany – Zbora 84, tel. 042/6492 177

Astor Slovakia, Benediktího 5, 811 05 Bratislava, tel. 02/5249 6063, fax 02/5244 4374, e-mail: redakcia@lexikon.sk

Biblická škola v Martine, Osloboditeľov 17, 036 01 Martin, tel. 043/4222 992, fax 043/4132 154

ENIGMA, Javorová 1, 949 01 Nitra, tel. 037/6555 551, e-mail: enigma@enigma.sk

ERB Studio, Borinská 61, 900 33 Marianka

EUGENIKA, s. r. o., Fedinova 10, P. O. Box 187, 850 00 Bratislava 5, tel./fax 02/6381 0659, e-mail: eugenika@eugenika.sk,

EXPOL pedagogika, Pribišova 7, 841 05 Bratislava, tel./fax 02/6542 1601

Galéria mesta Bratislavy, Františkánske nám. 11, 815 35 Bratislava, tel. 02/5443 1556, fax 02/5443 2611

Hudobné centrum, Michalská 1

Jozef Leikert: Dotyky duše

Jozef Leikert (1955) vydal básnické zbierky *Potichu* (1955), *Odstrihnuté zvony* (1997), *Pokosená hlina* (1999), *Šepot krokov* (2000), *Pominuteľnosť* (2005) a výber *Nahá tvár* (2001). Z literatúry faktu mu vyšlo *Ráno prišla noc*

(1989), *A deň sa vrátil* (1994), *Testament svedomia* (1996), *Čierny piatok sedemnásteho novembra* (2000), *Sny v okovách* (2003), *Návraty odchodov* (1997), *Osud tak chcel* (1999, 2003) a *Zákulisie slov* (2000). Posledné tri napísal s Máriou Mackovou. Knižné výbery z jeho poézie vyšli v Bulharsku, Českej republike, Rusku, na Ukrajine, v Poľsku, v Macedónsku a v Srbsku. *Pominuteľnosť* knižne vyšla v Maďarsku a na Ukrajine. V Českej republike vyšli knihy *A deň sa vrátil* (1993), *Testament svedomia* (2001), *Černý pátek sedemnásteho listopadu* (2001), *Osud tak chcel* (2000) a *Sny v okovech* (2002). Získal viacero literárnych cien doma aj v zahraničí.

Poníženy smrťou a zahanbený životom.

Vrátil som kameňom slová a stromom lúboštné listy.

Objal ma nedotknuteľný čas.

Smrť prichádza pootvorenou bránou, ktorú sme zabudli privrieť ako ústa na sporáku.

Pozera sa na nás z kríža na kostole.

Pribitá, a predsa naša.

V dialke sa pretočili osmičky galaxie.

Z topánok vytriasame posledné omrvinky. Solíme nimi zem, aby nanovo prehovorila.

Oslepli sme na jedno ucho, lásku nám vydobali noční dravci.

Múdrejší sme o najčistejšiu pravdu.

Rozhrešením je lútosť, ktorá drží nebeskú klenbu.

Iba svetlo sa poklonilo zemi. Stromy sa prezliekli do sviatočných šiat.

Vrúčne sa modlia.

Prostejšie zmŕtvychvstanie nepoznám.

Pribitý z druhej strany kríža.

Opustený, ale nezatratený.

Isto sa čoskoro rozjasní.

Po kvapkách spokornievam.

Zo zbierky *Dotyky duše*, ktorá práve vychádza vo vydavateľstve Luna.

Písanie je môj sen

Rozhovor so spisovateľom Paulom Coelhoom

Populárneho brazílskeho spisovateľa Paula Coelhoa (1947) dobre poznajú aj naši čitatelia. Na Slovensku vyšli jeho diela: *Alchymista*, *Na brehu Rio Piedra som si sadla a plakala*, *Piata hora*, *Pútník z Compostely*, *Démon a slečna Prymová*, *Veronika sa rozhodla zomrieť*, *Jedenásť minút*, *Piata hora*, *Ako rieka, ktorá plynie* a minulý týždeň vyšiel román *Čarodejnica z Portobella*. Jeho hlavná hrdinka Athena je adoptívna dcéra libanonských emigrantov, ktorých z Bejrútu vyhnala vojna. V Londýne sa počas univerzitných štúdií zoznámila s mužom, s ktorým privedú na svet dieťa. Vzťah však nemá dlhú životnosť. Athena sa zamestná v banke, kde tajomným a veľmi nekonvenčným spôsobom neuveriteľne zlepši výkonnosť celej pobočky, neskôr sa stane úspešnou predavačkou pozemkov na Strednom východe. Neustále však myslí na svoju biologickú matku, ktorá ju po narodení opustila, preto sa rozhodne vydať do Transylvánie, aby ju vyhľadala. Athena počas svojho putovania dospeje k poznaniu, ktoré naveky zmení nielen jej život, ale aj životy ostatných ľudí v jej okolí. Príbeh mladej „čarodejnice z Portobella“ nám vyrozprávajú práve osoby, ktoré okolo nej žili. Podávajú nám obraz súčasnej spoločnosti, kde konformizmus a strach byť iným neraz určujú naše životné smerovanie. Pri príležitosti vydania knihy nám vydavateľstvo Planeta sprostredkovalo nasledujúci rozhovor s autorom.

• Čo vás motivuje k ďalšiemu písaniu?

Písanie je môj sen. Rozhodol som sa byť spisovateľom a každá nová kniha je pre mňa výzvou, cítim pri nej rovnakú dychtivosť, rovnaké vzrušenie ako pri prvej, a to dáva môjmu životu zmysel. Spisovateľ nie je človek, ktorý príde do istého bodu, je to človek, pre ktorého je každá ďalšia kniha výzvou.

• Čo vás inšpiruje? Osoba, správa, miesto, situácia...?

Inšpiruje ma život. Často sú to nepatrné maličkosti, ktorým v tej chvíli človek nevenuje pozornosť a neskôr sa vrátia s plnou silou, akoby skondenzovali v myšlienkach. Ak mám zhrnúť, čo ma inšpiruje, tak je to kontakt s ľudskou bytosťou. Nemôžem sa izolovať, človek môže prísť na veľké myšlienky, ale chyba mu ľudská energia a mňa kontakt s ľuďmi podnecuje k rôznym otázkam.

• Sú vaše diela autobiografické?

Aj keď diela nie sú vyslovene autobiografické, vychádzajú z nejakej skúsenosti, to je jasné, nikto nemôže niečo vytiahnuť odnikiaľ. Takže... uvediem príklad z *Alchymistu*: nikdy som nebol pastierom... napísal som knihu o pastierovi hľadajúcom poklad. No je to metaforické dielo spojené s mojim vlastným životom, ak povieť autobiografické, nie je to celkom tak, poukazuje však na moje vlastné hľadanie. A to sa netýka iba *Alchymistu*, všetky moje knihy sú také.

• Na ktorú zo svojich kníh ste najpýšejší?

Som nesmierne hrdý na celé svoje dielo. Viem rozprávať s rovnakým nadšením o knihe, ktorá vyšla pred dvadsiatimi, pätnástimi... sedemástimi rokmi ako o tej, čo vychádza dnes.

• Je netolerancia v najširšom zmysle slova skutočne témou, ktorou sa do hĺbky zaoberáte?

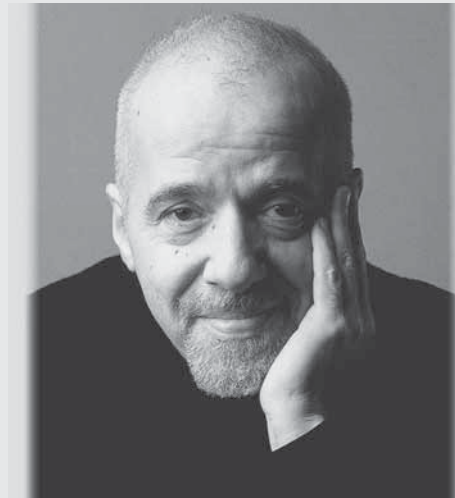
Myšlienkou *Čarodejnice z Portobella*, ako aj ostatných kníh, je naučiť sa veľa rozprávať o ženskej tvári Boha. Predtým som hovoril, že mám ženskú stránku, ale moja ženská duša aj ženská duša Boha sú zabudnuté. Ak Boha zredukujeme na mužského Boha, na disciplínu a prísnosť, zabúdame, že Boh je predovšetkým láska, Boh je odpustenie, Bohyňa je prejavom nás všetkých. V jednom z klasických gréckych mýtov svet stvorila Gaia, žena, nie muž, a to je prítomné aj v iných kultúrach, kde svet tiež stvorila žena. Povedať, že *Čarodejnica z Portobella* je kniha o nedostatku tolerancie by bolo zjednodušené. Áno, myslím si, že v tejto chvíli je veľký konflikt medzi ľuďmi, ktorí celkom odmietajú možnosť existencie niečoho vyššieho, a veriacimi. Medzi veriacimi však jestvuje omnoho horší konflikt, a to medzi tými, čo pripúšťajú len náboženské prejavy v tradičnom náboženskom zmysle a tými, ktorí sa usilujú o duchovný prejav, a tu dochádza k stretu. Každý chce preniesť zodpovednosť na náboženstvo a zabúda na svoju zodpovednosť ako ľudskej bytosti žijúcej v tomto okamihu a zodpovednej za tento svet. Táto duchovná stránka, alebo osobné konflikty pri jej hľadaní, sú ústredným motívom *Čarodejnice z Portobella*.

• Prečo je postava ženy vo všetkých známych hlavných náboženstvách zatlačená do vedľajšej úlohy? Je nebezpečná? Je každá žena potenciálne „čarodejnica“?

Myslím si, že každá žena potenciálne oveľa ľahšie rozvíja svoje nadanie. Áno. A prečo je v náboženstvách v úzadí? Bohužiaľ, sme spojení s čímsi, čo sa volá pamäť planéty, s históriou a náboženstvo je v určitom okamihu celkom voľné, je ženské, matriarchálne, prvé božstvá, ktoré nachádzame, sú Venuše, sú to ženské božstvá a... prvé, najstaršie sochy, myslím z ar-

cheologického hľadiska. Potom však náboženstvo nadobúda iný rozmer, začína organizovať spoločnosť. A v istej dobe... a tá doba je vlastne z historického hľadiska nedávna, v časoch Egyptskej ríše je už postava vodcu silno spojená

Dotazník

Oblúbená myšlienka?

Kto sa odváži, zvíťazí.

Kniha na nočnom stolíku?

Borgesove diela.

Spomienka na detstvo?

Prvý západ slnka, ktorý som si uvedomil ako západ slnka.

Vášeň?

Chôdza.

Film?

Dva: *Vtedy na západe* Sérgia Leoneho a *Lawrence z Arábie* Davida Leana.

Obraz?

The Night Watch, neviem, ako sa nazýva u nás, Rembrandt, myslím, že Nočná hliadka.

Jedlo?

Marocký kuskus.

Cesta?

Všetky, všetky...

Západ slnka?

Tiež všetky!

Pieseň?

All you need is love od Beatles.

Hračka?

Elektrický vláčik.

Fóbia?

Rozprávať pred publikom.

Talizman?

Okuliare, keď rozprávam pred publikom.

Zlozyk?

Zlozyk? Trávim veľa času na internete.

Literárna postava?

Klasická? Odyseus, Odyseus. Klasický Odyseus, nie Joyceov.

Rada?

Neverte radám.

Povera?

Povera? Aha! Zopakujte mi to, nech sa to ľahšie strihá.

Povera?

Skôr ako vypijem víno, vylejem kvapku na stôl.

Miesto?

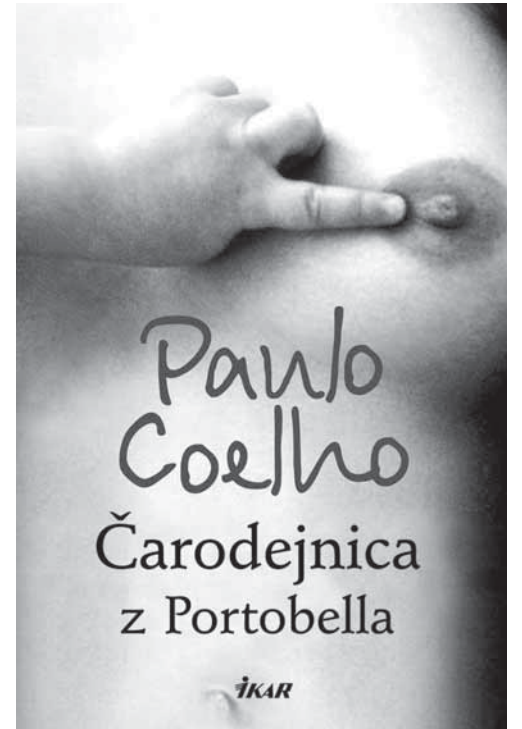
Všetky, všetky...

Človek vášho života?

Moja žena.

Váš Záhir?

Vlastne nemám obsesiu. Som človek, ktorý má sny a usiluje sa ich uskutočniť.

s kňazom, faraón je zároveň aj veľkňazom. Pretože riadi fyzickú rovinu, ale aj rovinu duchovnú. Usmerňuje celý národ, celú kultúru a niekedy dokonca manipuluje duchovnú rovinu. Príčinou vzniku tohto mužského vodcovstva je myšlienka obrany kmeňa či krajiny. Muž je v podstate lovec, bojovník, osoba zodpovedná za danú dedinu, krajinu, kmeň. Postava kňaza sa začína spájať viac s mužom ako so ženou, ženské božstvo sa stráca. Vracia sa, keď sa objaví poľnohospodárstvo, keď sa vďaka ženskej kontemplácii zistí, že existuje vzťah so zemou. Vtedy sa vráti a v istých okamihoch histórie dokonca získava istú dôležitosť, vždy ju však nahrádza mužské božstvo, ktoré je zodpovedné za prísnosť, za disciplínu náboženskej štruktúry. Myslím, že teraz sa to začína rýchlo vytrácať, celý ten proces sa rozkladá, bohyňa je oveľa prítomnejšia, vidíte to aj v iných knihách, vo filmoch, aj v samotných ľudských dušiach, a to s dosť veľkým, ako by som to povedal, osobným úsilím, pretože je ťažké povedať bohyňa, ale ľudia sa čoraz častejšie odvažujú povedať veľká matka.

• Nazdávate sa, že náboženský fundamentalizmus v súčasnosti nachádza živnú pôdu pre svoj rast?

Náboženský fundamentalizmus sa podľa môjho názoru v súčasnosti veľmi silno presadzuje. Mám však na mysli fundamentalizmus akéhokoľvek náboženstva. Vo chvíľach, aké zažívame dnes, keď náboženstvo a nábožnosť získavajú na význame, majú ľudia opäť tendenciu združovať sa okolo náboženských skupín. To je však omyl, ja mám svoje náboženstvo, som katolík, moja kniha však napriek tomu otvára isté otázky týkajúce sa cirkvi a jej odmietavého postoja k niektorým skutočnostiam. Budem s ňou polemizovať, prečo sa tak trochu uzatvára, prečo rozvedený človek nemôže pristúpiť k prijímaniu? To je jedna z tém, ktorým sa venujem v *Čarodejnici z Portobella*. A prečo ten krik okolo prezervatívov? Skrátka, skutočnosť je iná a cirkev sa upína na určité tradície, ktoré by mali byť duchovného charakteru, nakoniec sú však čisto sociologické, a to škodí... jej flexibilita, dokonca jej vzťahu k veriacim. Je to cirkev, ktorá občas, hovorím veľa o katolíckej cirkvi, lebo k nej patrí, prestáva veriť na zázraky. Áno, vždy jestvujú pochybnosti o zázrakoch. Svätodušní naopak veria, a tiež sú príliš radikálni, že zázraky sa prejavujú každý deň. Vidíte teda, že náboženský fundamentalizmus sa objavuje, lebo ľudia nevedia, alebo, povedzme, ešte nemajú schopnosť prijať nové veci, nie sú dost pružní, aby prijali tento nový duchovný svet.

• Dá sa povedať, že v *Čarodejnici z Portobella* ste najväčšími experimentovali s literárnymi prostriedkami?

To rozhodne nie. Každá kniha je jednoducho kniha. Ľudia začali rozprávať príbehy pred piatimi, desiatimi tisícami rokov, vedia vyrozprávať príbeh a bodka. Chciet vymyslieť koleso za každým, keď píšete knihu, je hlúposť, a práve preto sa literatúra vzdialila ľuďom, lebo jednoducho pretvára svoju formu alebo literárne prostriedky, a pritom na tom vôbec nezáleží, v knihe je podstatný dobrý príbeh, ktorý odovzdá to, čo autor chce odovzdať. V prípade *Čarodejnice z Portobella* som si zvolil svoj spôsob vyrozprávania príbehu, nebolo v tom však vôbec úsilie o inováciu, svedectvá sa mi zdali najlepším spôsobom, ako vyrozprávať príbeh, a tak som ho použil.

O Miroslavovi Válkovi v Madride

Vlak všetkých

Z príjemných prímestských vlakov, čo nám pripomenú vláčik – detskú hračku, detské sny, z vlakov spájajúcich Madrid s mestečkami zvučných názvov, sa za krátku chvíľu stali monštruózne ruže z plechu s karmínom naň nastriekaným.

Toto nie sú v galérii vystavené exponáty; nie sú to na sochách, plátnach odrazené údy, hlavy, krásne torzá, prerastené červenými rastlinami.

Ani delirické filmy surrealistických básní.

A nie sú to simulákre, tento horor nie je hraný.

Pás, prv kočík, nie je odpad priemyselne zlisovaný.

Šialene zvoniaci mobil mŕtva ruka nezastaví, aj keď ho už niekto vypne, neprestane s vyzváňaním.

V tom vlaku sú známi, blízki, kamaráti, naše lásky a neznámi z rôznych končín. V tom vlaku sa vezie každý.

2004, 2007

Ján Zambor prečítal na válkovskom večere v Madride svoju zatiaľ neuverejnenú báseň *Vlak všetkých*, inšpirovanú tragickými následkami teroristických útokov na prímestské madridské vlaky.

Anna Valcerová-Bacigálová (zľava), Marta Součková a Ján Zambor s Donom Quijotom de la Mancha v Toledě.

Na pôde madridskej Univerzity Complutense sa uskutočnila 10. mája konferencia s názvom *Rozmery poézie Miroslava Válka*. Deň venovaný dielu Miroslava Válka bol spomienkou na autorove nedožitie 80. narodeniny. Organizátormi akcie boli Univerzita Complutense, Vevfyslanectvo SR v Španielsku a slovenský Klub nezávislých spisovateľov. Na úvod prehovoril vevfyslanec SR v Španielskom kráľovstve Ján Valko, ktorý bol iniciátorom a hlavným organizátorom podujatia, s privítacím prejavom vystúpil Salustio Alvarado Socastro, riaditeľ Katedry rumunskej a slovanskej filológie a všeobecnej jazykovedy Filologickej fakulty hosťovskej madridskej univerzity. Hlavný referát *Rozmery poézie Miroslava Válka* predniesol Ján Zambor (FiF UK Bratislava), za ním nasledovali príspevky Salustia Alvarada *Miroslav Válka očami Španielov*, Marty Součkovej (FiF Prešovskej univerzity) *O Válkovej poézii pre deti v kontexte slovenskej literatúry*, Anny Valcerovej-Bacigálovej (FiF PU) *Válkov preklad básne Andreja Voznesenského Goya* a Petra Bilého *Prečo by mohla byť poézia Miroslava Válka zaujímavá aj pre Španielov?*. Konferencia nemala oslavný

charakter, ale zameriavala sa na odborné problémy. V diskusii sa otvorilo niekoľko tém aj v súvislosti s prijímaním a hodnotením Válkovej poézie v domácom, slovenskom kontexte. Válkova autorská osobnosť nebola jednoznačná, lineárna, či ľahko uchopiteľná. Válka mal nielen viacrozmerne talent, ktorý vysoko presahoval miestnu priemernosť, ale aj konfliktné súkromné vnútro, ktoré ho zrejme priviedlo k pokušeniu hazardovať v mútnych politických vodách. Na záver diskusie sa prítomní zhodli, že už dávnejšie sa na slovenskej akademickej pôde mala uskutočniť konferencia venovaná Válkovmu dielu. Určite bude iba prínosom, že pohľady na autora sa rôznia, sú zdrojom nejednej polemiky a jeho obraz v literatúre nie je a zrejme ani nebude definitívny. Večer sa v exteriéroch rezidencie slovenského vevfyslanca v Madride uskutočnil básnický večer venovaný poézii tohto autora – jedného z najväčších slovenských básnikov. Prítomní básnici recitovali básne M. Válka i svoje verše a španielski prekladatelia slovenskej poézie Salustio Alvarado a Alejandro Hermida básne slovenských autorov vo svojich prekladoch.

Peter Bilý

Triler s kvalitnou optikou

Frederick Forsyth. Afganec. Bratislava, Ikar 2007. Preklad Otakar Kořínek

Vydavateľstvo Ikar vytiahlo vydaním *Afganec* zbraň najťažšieho kalibru. Veď ak jestvuje v žánri trileru niekto, koho môžeme označiť pojmom „legenda“, je to práve Frederick Forsyth. Preslávili ho predovšetkým jeho prvé a kritikou najlepšie hodnotené romány – *Šakal*, *Akty Odesa* a *Diabolská alternatíva*. Najmä *Šakal*, triler o plánovanom atentáte na Charlesa de Gaulla, sa aj vďaka kvalitnému filmovému spracovaniu úspešne zapísal do povedomia svetovej verejnosti. *Afganec* nás vtiahne priamo doprostred nelútostného boja teroristických skupín a ich protivníkov – tajných služieb a protiteroristických jednotiek. Všetko sa začína náhodným odhalením vysokého predstaviteľa Al-Káidy, v jeho počítači sa nájdu dôležité informácie. Po ich analýze je jasné, že Al-Káida pripravuje akciu, ktorá by svojím rozsahom nemala zaostávať za útokom na Dvojčičky v New Yorku. Problém je v tom, že nik nemá ani tušenia, kde a kedy plánujú teroristi udrieť. Jedinou možnosťou, ako sa k informáciám dostať, je infiltračia do Al-Káidy. Kde však nájsť vhodného kandidáta? ... A tu vstupuje na scénu Mike Martin, vyslúžilec britských špeciálnych jednotiek a hrdina známy z Forsythovho trileru *Boží pěst* (Euromedia, Praha 2004). Vďaka svojmu orientálnemu výzoru a vynikajúcej znalosti arabčiny ho už v minulosti nasadzovali do špeciálnych operácií v Iraku a Afganistane. Pod dohľadom britskej a americkej

tajnej služby sa podrobí náročnému výcviku, dostane novú identitu zajatého afganského bojovníka Izmeta Chána a môže začať plniť svoje poslanie. Pravý Izmat Chán pochádza z úplne iného prostredia, spočiatku žije bezstarostne na afganskom vidieku, no po smrtiacom útoku amerických rakiet na jeho rodnú dedinu sa mení na nelútostného pomstiteľa a obávaného vodcu afganského odboja. Jeho púť sa končí na americkej základni Guantanamo. *Afganec* nie je bestsellerom len vďaka atraktivnosti témy; je to predovšetkým vďaka Forsythovmu talentu dokonale vystavať príbeh a ohromujúcej znalosti prostredia medzinárodnej politiky a boja proti terorizmu. Jeho hrdinovia nie sú len mechanické zariadenia na výrobu mŕtvol, konajú na základe silných vnútorných pohnútok – v prípade dvoch hlavných hrdinov *Afganec* je to pomsta za smrť najbližších a náboženské presvedčenie verus hrdinská snaha o záchranu životov tisícok nevinných obetí. Forsyth nezaprie svoje novinárske začiatky; jeho štýl je mnohokrát žurnalisticky strohý – najmä pri autentických opisoch historických udalostí alebo odhalovaní metód práce teroristických organizácií a svetových spravodajských služieb. A tak to, čo možno len tušíte pri sledovaní správ o činnosti Al-Káidy alebo CIA vám Frederick Forsyth majstrovsky poodhalí.

Vladimír Radosa

ZO SVETA KNÍH

O sile národného povedomia

Slovenský inštitút v Budapešti vydal vlni zborník príspevkov z Medzinárodnej vedeckej konferencie venovanej duchovnej tvorbe dolnozemskej Slovák, ktorá sa konala 9. mája 2006 v Segedíne a zúčastnili sa na nej odborníci na slovenskú menšinovú kultúru z Maďarska, Rumunska, Srbska, Čiernej Hory a Slovenska. Zostavovateľ zborníka *Národ a jeho umenie* Milan Resutík v úvode rezumuje, že cieľom konferencie nebolo riešiť problémy slovenských menšín, ale upozorniť, že Slováci žijúci mimo Slovenska sú pevne zakotvení v kultúre krajiny, kde žijú, a zároveň aj v kultúre krajiny

svojich predkov. Miroslav Demák začína svoj príspevok otázkou národnej identity u dolnozemskej Slovákov. Na okraj poznamenáva: „V niektorých prostrediach je toto povedomie až také veľké, že vám s úprimným presvedčením povedia: „Praví Slováci sme iba my, na Slovensku už zostali iba horniaci.“ Zborník obsahuje príspevky od významných predstaviteľov slovenskej kultúry za hranicami Slovenska, ako napr. Peter Andruška, Ondrej Štefančo, Michal Harpáň, Karol Wlachovský, Víťazoslav Hronec, Vladimír Valentík, Alexander Kormoš, Dagmar Mária Anoca či Daniela Onodiová.

Constanze John v At-Home-Gallery v Šamoríne

Spisovateľka, vydavateľka a autorka filmových scenárov, rozhlasových hier a kníh pre deti Constanze John z Lipska je do 30. júna na rezidenčnom pobyte v šamorínskej At-Home-Gallery. V Šamoríne sa venuje najmä práci na rozsiahlejšej poviedke s názvom *Swetotschka*. Jej námetom je osud dnes 80-ročnej Johanny, príslušníčky nemeckej menšiny v Litve. „Navonok sa zdá, že poviedka so Šamorínom nesúvisí, ale pri písaní mám pocit, že Johannin príbeh sa témou

tolerancie dá prepojiť s mestečkom Šamorín a najmä so synagógou. Rada píšem priamo v synagóge, história tohto nezvyčajného miesta a s ňou spojené ľudské osudy ma hlboko zasiahli. S majiteľmi At-Home-Gallery a iniciátormi obnovenia synagógy Csabom a Suzanne Kissovami by som rada pripravila rozhlasový feature pre Deutschlandfunk – s nahrávkami začnem pri otvorení výstavy v piatok 22. mája,“ hovorí Constanze John.

–por–

Proustovský štýl

Francúzska autorka Muriel Barbery (1970) zaznamenala úspech hneď svojim prvým románom *Une gourmette* (2000, Maškrtnosť), ktorým ostro kritizuje kulinársky snobizmus. Preložený je už do 12 jazykov. Jej druhý román *L'Élegance du hérisson* (Ježia elegancia, 2006) sa hneď po vydaní vlni a už vo vydavateľstve Gallimard stal jedným z najpredávanejších titulov vo Francúzsku. Doteraz sa ho predalo 150 000 výtlačkov. Kritika ju prirovnáva k Proustovi pre jej inteligentný humor a vynikajúci štýl, rešpektujúci melodičnosť reči. Prostredníctvom vnútorných monológov autorka dáva na-

hliadnuť s istou nostalgiou do drobných radostí a výkyvov života svojich hrdiniek. Na jednej strane je to 54-ročná domovníčka Renée v noblesnom dome v VII. parížskom obvode. Napriek všeobecne zaužívaným predstavám o domovníčkach táto útle, vzdelaná vdova ani zďaleka nepripomína prostorekú trhovkyňu, veď k jej záľubám patria filmy Kakuro Ozu, Tolstého romány a holandské zátišia. Jej protipólom je dvanásťpolročná dcérka zbohatlíkov z 5. poschodia, ktorá pre nedostatok lásky plánuje samovraždu. O tento román pripravilo záujem už niekoľko filmových producentov.

A život pokračuje

Americký spisovateľ Jay McInerney (1955) sa vo svojom románe *The Good Life* (Život je krásny), ktorý vyšiel v USA vlni a už ho preložili do niekoľkých jazykov, inšpiroval tragickými udalosťami z 11. septembra 2001. Jeho dej sa začína 10. septembra priateľskou večerou mondénnej spoločnosti na streche

Dvojčiek v New Yorku a končí sa ráno 12. septembra. Za necelé dva dni sa život hlavných hrdinov – dvoch párov – od základov zmení. Hoci popul Dvojčiek pochoval ich priateľov, autor majstrovsky vykresluje, ako sa silou lásky môže z tohto popola znovu zrodiť nádej a túžba.

–báb–

NAJPREDÁVANEJŠIE KNIHY

vo Švajčiarsku

Beletria

- Lukas HARTMANN: *Die letzte Nacht der alten Zeit* (Posledná noc starého času)
- Peter HØEG: *Das stille Mädchen* (Tiché dievča)
- Henning MANKELL: *Die flüsternden Seelen* (Šepkajúce duše)
- Martin SUTER: *Der Teufel von Mailand* (Diabol z Milána)
- Frederick FORSYTH: *Der Afghane* (Afganec)
- Thomas HÜRLIMANN: *Vierzig Rosen* (Štyridsať ruží)
- Dominik BERNET: *Marmorera*
- Urs FAES: *Liebesarchiv* (Archív lásky)
- Daniel KEHLMANN: *Vermessung der Welt* (Premierovanie sveta)
- Anne GOLD: *Tod auf der Fähre* (Smrť na trajekte)

Literatúra faktu

- Jamie OLIVER: *Besser Kochen mit Jamie Oliver* (Lepšie varenie s Jamie Oliverom)

- Alex CAPUS: *Patriarchen* (Patriarchovia)
- Hape KERKELING: *Ich bin dann mal weg* (Tak som teda práve preč)
- Ulrich TILGNER: *Zwischen Krieg und Terror* (Medzi vojnou a terorom)
- Die deutsche Rechtschreibung Bd. 1; *Der Duden in 12 Bänden* (Nemecký pravopis, zv. 1; Duden v 12 zväzkoch)
- Bärbel MOHR: *Bestellungen beim Universum* (Objednávky z vesmíru)
- Jürg FRICK: *Die Kraft der Ermutigung* (Sila povzbudení)
- Jacky GEHRING: *Mit BodyReset attraktiv, schlank, vital ein Leben lang* (S BodyResetom atraktívny, štíhly, vitálny po celý život)
- Marion KÜSTENMACHER: *Simplify your love* (Zjednoduši si lásku)
- Al GORE: *Eine unbequeme Wahrheit* (Nepohodlná pravda)

O psoch a ľuďoch

FORTUNA LIBRI
VYDAVATEĽSTVO • VERLAG • PUBLISHING HOUSE

Na otázku – kto je najlepší priateľ človeka – platí dvojznačná odpoveď: kniha a pes. Preto knihy o psoch by mali tento vzťah ešte zdvojnásobiť. Túto rovnicu potvrdzuje aj celá edícia malých monografií psích plemien z vydavateľstva Fortuna, ktorej časť vám teraz predstavíme. Zároveň upozorňujeme, že vydavateľstvo Fortuna zmenilo svoje obchodné meno na **Fortuna Libri, spol. s r. o.** Ak budete mať záujem o tieto príručky, bližšie informácie nájdete na adrese: **Fortuna Libri, spol. s r. o.** Zadunajská cesta 8 851 01 Bratislava tel.: 02/68204700 fax: 02 68204729, 40 e-mail: fortuna@fortuna.sk www.fortunalibri.sk

Ak ste majiteľom čistokrvného psa, pravdepodobne vo vašej knižnici niektorá z takmer štyroch desiatok doteraz vydaných monografií nechýba. Ak okruh svojich najlepších priateľov ešte len chcete rozšíriť o štvornohého, určite vás zaujme **Nová encyklopédia psov** z tohto vydavateľstva. Jej autor Bruce Fogle je medzinárodne uznávaný odborník na psov, na ich správanie, výcvik aj veterinárnu starostlivosť. V encyklopédii pomerne podrobne predstavuje 420 najobľúbenejších plemien. Úvod venuje práve vzťahu človeka a psa, ktorý má v histórii celkom racionálne zdôvodnenie. Vo viacerých arabských krajinách kultúrne tradície a náboženstvo neuznávajú psa ako spoločníka, pokladajú ho za „nečistého“, no paradoxne väčšina vyšľachtených dostihových a poľovných psov s najstarším rodokmeňom, ako perzský a arabský chrt majú arabský pôvod. Samostatnú kapitolu autor venuje psom v službách človeka ako záchranár, slepecký sprievodca či spoločník osamelých ľudí. Keď sa zoznámite so všeobecnými vlastnosťami psov, môžete si začať vyberať plemeno, ktoré je najvhodnejšie pre vaše domáce pomery.

Bryony Harcourt – Brownová

Afgánsky chrt
Preklad Eva Horová
Reprezentatívny, krásny a pôvabný afgánsky chrt je známy vysokou inteligenciou a takmer ľudským výrazom. Charakteristickou vlastnosťou tohto prírodného loveckého psa pochádzajúceho z Afganistanu je jeho hrdosť, ku ktorej patrí slobodný duch a nezávislé myslenie. Napriek tomu sa však dá ľahko vycvičiť a je poslušný, treba však pritom rešpektovať jeho osobitú povahu a vnímať ho ako seberovného spoločníka. Nie je múdre „ohýbať“ vôľu pravého afgánskeho chrtu podľa predstavy majiteľa, skôr treba naučiť sa ho akceptovať. Loví pomocou zraku, a nie čuchu. Vo svojej pôvodnej domovine tento pes pravidelne pozoroval horizont skúmavým pohľadom a hlásil objekty, ktoré ľudia vo svojom zornom poli nevideli. Preto jeho pohľad a výraz býva v štandardoch popisovaný ako „dívajúci sa cez“ človeka, čo je významným znakom individuality tohto plemena. A ešte jedna zaujímavosť: afgánske chrt majú povest „voňavých psov“. Je to spôsobené nezvyčajným znakom tohto plemena – produkciou pachy zo žliaz po stranách líc.

Juliette Cunliffeová

Šarpej
Preklad Helena Kholová

Šarpej je pôvodom čínske plemeno a jeho charakteristickými znakmi sú modro-čierny jazyk, zachmúrený „vráskavý“ výraz. Pôvodne bol bojovým psom určeným na psie zápasy. Voľná a pružná koža mu umožňovala obraty a pohyby, keď ho súper držal, hrúbka a „hubovitost“ kože chránila tkanivo pod ňou. Vrásky mali taktiež ochranný význam, pretože sa pri uchopení ľahko natiahli. Dnes má však toto plemeno oveľa miernejšiu povahu a aj iné vlastnosti ako jeho zápasnícki predkovia. Početné záhyby kože si však vyžadujú aj mimoriadnu starostlivosť: treba dávať pozor, aby sa v nich nezachytávali čiastočky potravy a špiny, ktoré môžu pokožku podráždiť a zapáliť. Prvého šarpeja do Československa doviezli až roku 1986 z Dánska.

Muriel P. Leevová

Foxteriér
Preklad Eva Horová

Istý chovateľ označil toto plemeno ako „šťastný diabol“. Je čulý, hravý a zábavný, ale svojím pôvodom je to najmä pracovný pes, pôvodom z Anglicka, ktorý pomáhal pri love, duril a lovil škodnú a „noroval“ za líškami. Jeho pudy v ňom pretrvávajú do dnešných čias, hoci je veľmi spokojný aj na pohodlnej pohovke v kruhu svojej rodiny. Treba mať však na pamäti, že je to veľmi činorodé, energické plemeno, ktoré vyžaduje veľa našej pozornosti a ostražitosti. Jeho meno pochádza z latinského slova terra, teda zem, pretože bol určený na prácu pod zemou, na vyhánanie škodnej, hlodavcov a iných menších zvierat.

Emily Batesová

Cane corso
Preklad Eva Horová

V stredoveku sa používal ako lovecký pes. Napriek svojej veľkosti je rýchly a obratný. Je silný a odvážny, v minulosti, ale aj dnes určený najmä na lov diviakov.

V Taliansku, krajine pôvodu, sa toto plemeno dodnes považuje za jediného skutočne loveckého mastifa. Je vynikajúci „chytajúci pes“, keď zahliadne diviaka, úplne potichu beží priamo k nemu, pevne mu zovrie hlavu a vtedy mu prichádza na pomoc „štekajúci pes“, stavač. V súčasnosti je cane corso rozšírený najmä na juhu Talianska, kde stále pomáha sedliakom chrániť statky pred diviakmi.

Samantha Mooreová

Kolie
Preklad Eva Horová

Kólie sa vyznačujú silou, výdržou, inteligenciou a spoľahlivosťou. Ich ostražitosť a prirodzená poslušnosť z nich robí mimoriadne hodnotné pracovné psy. Keď sa v 18. storočí kólie po prvýkrát predvádzali na výstavách, boli rozdelené do troch kategórií – dlhosrsté, krátkosrsté a so skráteným chvostom. Oživenie záujmu o toto plemeno priniesol po druhej svetovej vojne aj film *Lassie sa vracia* a kólia sa tak stala najvyhladávaným a najmódnejším psím plemenom.

Juliette Cunliffeová

Ši-tzu
Preklad Eva Horová

Ši-tzu je ázijské plemeno, ktorého predkovia žili v Tibete a Číne a ani dnes sa milovníci tohto plemena nevedia zhodnúť na jeho presnom pôvode. Ľudia týchto dvoch národov sa buď z diplomatických dôvodov, alebo aby si zabezpečili prechod z Tibetu do Číny, často obdarovávali psami ako čestnými darmi. Tieto malé psy neboli považované za posvätné zvieratá, ale napriek tomu boli chránené ako cenný majetok, nikdy sa nepredávali, výlučne sa darovali. Tešili sa veľkej úcte a vážnosti, pretože sa verilo, že v sebe nesú dušu mníchov, ktorí vo svojom minulom živote zhršli. Ši-tzu má príjemnú povahu, pekný vzhľad a ako domáci maznáčik vhodnú veľkosť.

Juliette Cunliffeová

Pekínéz
Preklad Helena Kholová

Pekínsky palácový pes sa môže pýšiť neobyčajne bohatou históriou, celé stáročia ich opatrovali vládcovia cisárskej Číny, boli miláčikmi cisárskej rodiny a žili oddelene od ostatných psov v paláci. Nazývali sa aj levie psy, dávali sa ako dar iným východoázijským vládcovi a ich krv ovplyvnila mnohé ďalšie východné plemena, napríklad japonského čina, mopsa či tibetského španiela. Pekínskeho psa mohol vlastníť len príslušník cisárskeho dvora, ktorému v žilách prúdila kráľovská krv. Do Európy sa tieto psy dostali koncom 19. storočia, po vyrabovaní Letného paláca v Zakázanom meste počas tretej ópiovej vojny.

–mgs–

Vydavateľstvo Petit Press

Adresa: Námestie SNP 30
814 64 Bratislava
tel.: 02/59 233 411
fax: 02/59 233 279
e-mail: edicne@petitpress.sk
www.petitpress.sk
Riaditeľ: Alexej Fulmek

Vedúca edičného oddelenia: Ing. Nataša Ďuričová (odpovedá na naše otázky)
Vznik: roku 2000

Zameranie, profilové edície: Vydavateľstvo je primárne založené na vydávanie periodickej tlače. Pokiaľ ide o knižný biznis, vstúpili sme do neho roku 2004 edíciou Svetová knižnica SME – 20. storočie. Nasledujúce dva roky denník SME vydával knihy svetovej i domácej klasiky pod názvom Svetová knižnica SME, ktoré sa distribuovali najmä cez sieť novinových stánkov a predplatiteľom. V rámci tejto edície vyšlo dovedna 80 kníh, 50 titulov od autorov 20. storočia a tridsať od autorov 19. storočia. Na slovenský trh sme umiestnili vyše milióna kníh.

• Ktoré distribučné spoločnosti rozširujú tituly vášho vydavateľstva?

– Mediaprint Kapa, Presse grosso, Panta Rhei, Artforum, Lars, PAMIC a iné knižkovecť.

• Koľko titulov ste vydali od založenia vydavateľstva, koľko z nich predstavujú publikácie slovenských autorov?

– Od vstupu na knižný trh sme vydali celkom 85 titulov, z toho 8 od slovenských autorov.

• Akým počtom titulov ste prispeli na knižný trh roku 2006?

– Vydali sme 23 titulov z edície Svetová knižnica SME – 19. storočie, *Osemdesiat Jozefovi Bžochovi, XX. zimné olympijské hry Turín 2006*, 500-stranovú knihu Shootyho najlepších kreslených vtípor uverejňovaných v denníku *Sme Tuhou tuhou, Rozhovory z týždenníka TV oko* od Tiny Čornej. Dovedna to bolo 27 titulov.

• S akými edičnými zámermi ste vstúpili do roku 2007?

– Láka nás detský čitateľ. Uvidíme, či nájdeme vhodnú edíciu, ktorá by sa nám páčila ako projekt.

• Ktorý zo svojich titulov pokladáte za najlepší?

Knižnica v zrekonštruovaných priestoroch

Knižnica Ružinov v Bratislave pre jednu zo svojich piatich pobočiek získala rekonštrukciou už schátralej budovy na Zimnej ul. č. 1 dôstojné priestory. Sú súčasťou Seniorskeho informačného centra. Vo vynovených priestoroch od začiatku roka nachádzajú komplex informačných a sociálnych služieb poskytujúcich kultúrne využitie voľného času. O činnosti hovorí knihovníčka **Darina Frydrychová**.

• Aké služby poskytuje knižnica návštevníkom?

– Seniori a dospelí čitatelia si u nás môžu predovšetkým požičať, a to absenčne aj prezenčne, beletriu a odbornú literatúru, noviny a periodiká. Záujemcom poskytujeme faktografické a bibliografické informácie. Vo fonde máme približne 10 tisíc knižničných jednotiek, na orientáciu slúžia tri katalógy – autorský, názvový a systematický. Katalógy pre tých zdatnejších sú dostupné aj na internete (v automatizovanom systéme ARL – Advanced Rapid Library). Čitatelia majú k dispozícii štyri tituly denníkov a 21 iných periodík.

• Knižnica pôsobila v tejto lokalite už pred rekonštrukciou. Prilákali vynovené svetlé priestory väčší počet záujemcov?

– Knižnica tu začínala pred 35 rokmi s dvadsaťtisícovým knižničným fondom ako pobočka pôvodnej Obvodnej knižnice Bratislava II a poskytovala služby približne 500 – 600 čitateľom v oddelení pre dospelých a v oddelení pre deti. Po vzniku Seniorskeho informačného centra sa knižnica špecializovala a navštevujú ju už len dospelí čitatelia, prevažne v senior-

– Vzhľadom na to, že nie sme typické knižné vydavateľstvo, všetky tituly, ktoré sme pripravili pre slovenského čitateľa, istým spôsobom podporili základné hodnoty nášho vydavateľstva alebo jeho vlajkovej lode – denníka SME. Z tohto pohľadu boli úspešné všetky knihy.

• A naopak, ktorý zo svojich titulov pokladáte za vydavateľský omyl?

– Vice versa predchádzajúca odpoveď. Nemáme knihu, ktorej vydanie by sme oľutovali.

• Akú knižku práve čítate?

– Vždy čítam naraz niekoľko titulov. Teraz mám rozčítané *Nemravnosti našich predkov, Jamie po taliansky, Svíce dohořívají*.

skom veku. Aj knižničný fond sa prispôbil veku čitateľov a čitateľskú základňu začíname vlastne budovať od začiatku. Okrem knižnice tu funguje klub, kde si môžu pozrieť televíziu, zahrať rôzne hry, naobedovať sa, zacvičiť si, alebo dokonca dopriať si masáž.

• Rozšírila knižnica základné služby o niektoré nové aktivity, alebo o nich uvažuje?

– Predĺžili sme výpožičný čas, otvorené je denne od 8. do 18. hod. Zlepšili sa podmienky na organizovanie príležitostného predaja vyradených kníh a starších periodík i titulov z edičnej činnosti Knižnice Ružinov. Úzko spolupracujeme pri príprave aktivít klubu dôchodcov, podujatí kultúrneho, sociálno-zdravotného a relaxačného charakteru pre seniorov. Skvalitnila sa spolupráca s Jednotou dôchodcov v Ružinove pri rôznych besedách, prednáškach, výstavách či súťažiach, lebo nové priestory umožnili tieto aktivity rozšíriť a zlepšiť. Ako príklad rozmanitých podujatí by som uviedla cvičenie jogy v centre, výstavu ručných prác. V máji besedovali v knižnici renomované prekladateľky umeleckej literatúry Mária Štefánková, editorka Ružinova. Ružinovskému seniorovi Šaňovi Homôlkovi vydala Knižnica Ružinov vo svojej edícii *Všeličo* knižku poviedok. Po dobudovaní pracoviska plánujeme organizovať aj počítačové kurzy pre seniorov a využívanie internetu.

Lýdia Čelková

Spomienky presiaknuté človečinou

Pavol Strauss

Sme mocnejší ako čas.

Apokalyptické tiene

Bratislava, Vydavateľstvo Spolku
slovenských spisovateľov

Rukopis tejto knihy píše spisovateľ, lekár a humanista Pavol Strauss (1912 – 1994) formou denníka z roku 1989. Zamýšľa sa v ňom nad svetom vonkajším i vlastným vnútorným, spovedá sa z pochybností o človeku, živote a svete, o ich zmysle i nezmysle. Ale aj z radosti života a nádeje.

Ako lekár si viac ako iní uvedomuje, že každú sekundu zomierajú traja ľudia. Mnohí trpia hladom a chorobami. Trápi ho sociálna nespravodlivosť. Jeho denník je na jednej strane svedectvom ľudskej úzkosti a pochybnosti, ktorým sa uvažujúci človek nevyhne. Na druhej strane je dôkazom, že pociťovať úzkosť a mať pochybnosti nemusí znamenať, že človek stratil nádej a vieru. V denníku sa zamýšľa nad mnohými problémami, venuje sa rôznorodým témam. Strauss sa zamýšľa nad spoločenskými otázkami, nad spravodlivosťou a nepravosťami, vyjadruje obavu z akcelerácie nekontrolovaného vývoja a dosahu tohto fenoménu na osud ľudstva i jednotlivca. Obnažuje svoje vnútro, svoj vzťah hlboko veriaceho človeka k Bohu. Aj prostredníctvom svojich každodenných zápiskov komunikuje so svetom vedy, kultúry a umenia, vyznáva sa zo svojho obdivu a úcty k Alexandrovi Matuškovici a Jozefovi Felixovi. Zaujali ho Mauriac, Bloy, Rahner, de Lubac či Maritain. Nenechávajú ho ľahostajným ani otázky, ktoré trápia ľudstvo od nepamäti, a napriek tomu sú stále aktuálne, ako večný problém slobody a pravdy: „*Ludské myslenie je zamerané na poznanie a poznanie pravdy je cieľ každého duchovného snaženia, i poézia, i filozofia, i hudba, i výtvarné umenie, každá cesta človeka je usmernená na ňu. Aj sloboda je vytúžená forma života. Bez slobody sa nedá dýchať... A preto som raz oprávnené napísal, že je pravda viac ako sloboda... Kde sa začína sloboda. Určite nie vo zvláštnych dekrétach, ale v súčte túžob chudobných a utláčaných, a prípadne aj v ich konečne realizovanej vzburе.*“

Intenzívne pociťuje dynamiku nášho života: „... všetko je v premene... Vzástá oblasť poznania i citenia. Vidíme vo všetkom zmenu pohľadov, niekedy sa prehľbia, niekedy sa splytčia, ale mení sa aj ich intenzita.“ Uvedomuje si limity ľudskej existencie, ale aj možnosti ich presahu: „Každý tvor je uzavretý do okruhu svojich daností, ale tie sa občas môžu prekročiť alebo prelomiť. Môžeme byť aj viac, ako čo sme.“ Napriek zložitému osobnému osudu, či práve vďaka nemu ho nádej a viera neopúšťajú. Vie, že v živote je dôležité nezabudnúť, že i za tými najčernejšími chmármi je slnko.

Tak ako aj v predchádzajúcich jeho posmrtné publikovaných prácach, napr. *Torzo ticha* (1995), *Život je len jeden* (1996), *Človek pre nikoho* (2000) aj tentoraz máme do činenia s kultivovanou autorovou výpoveďou, citlivou sebareflexiou, pokojnou inteligentnou spovedou a meditáciou. Čítanie aj nám prináša pozastavenie, spočinutie v sebe samom, pomáha nám nájsť si čas na seba, usporiadať myšlienky.

Michaela Geisbacherová

S Máriusom Kopcsayom nad knižkou Humor ho!

© Fero Jablonovský

Život nielen na jedno použitie

„Keby sa tak dalo / dohodnúť / so životom / že ho budeme žiť / najprv na nečisto.“ Nie náhodou tento aforizmus otvára knižku, ktorá podrobne mapuje život Tomáša Janovica prvých sedemdesiat rokov žitý načisto a plodne. Potvrďujú to rozhovory s Jánom Štrasserom, množstvo vlastných textov i autentických fotografií, to všetko v novinke s názvom *Humor ho!*

V úvode Ján Štrasser priznáva, že sa Janovicovi do rozhovoru veľmi nechcelo. Vraj jeho život nie je zaujímavý a nie je ani bohvieaký rozprávač. Opäť typická Janovicova skromnosť a nechť drať sa do popredia! Ukázalo sa, že Tomáš Janovic je výborný rozprávač a jeho životný príbeh je nesmierne zaujímavý. Ak slovo „zaujímavý“ nevyznie v istých súvislostiach až priveľmi cynicky. Pretože

Janovic prežil šťastné detstvo nielen v malebných prešporských uliciach, ale počas vojny napríklad aj vo vidieckom exile v Častej neďaleko Modry, alebo dokonca v zemľanke, v horách na strednom Slovensku, kam sa rodina ukryla po potlačení Povstania. Spôsob, akým deti prijímajú trpký údol a vyrovnávajú sa s hroziacim nebezpečenstvom, odkrýva Janovic vecnosťou seba vlastnou. Útek z Banskej Bystrice opisuje slovami: „*Vždy som bol poslušné dieťa. Povedali šliap a ja som šliapal.*“

Janovicovi veľa nechýbalo, aby sa honosil krstným menom Ivan – takú intenzívnu vďaka pociťoval jeho otec voči sovietskym osloboditeľom. Spomienkou na tieto časy je napokon aforizmus, podľa ktorého kniha nesie svoj názov: „*Humor ho, detvo môjho rodu!*“ Neskôr, počas normalizácie, pripísali tieto slová zakazovanej dvojici L + S, vraj ako burcovanie proti bratskej pomoci Sovietskeho zväzu. Názorný príklad, ako klukatost slovenských dejín poskrúcala životné chodníčky Tomáša Janovica. A aj jeho rovesníkov. A aj mladších generácií. „*Ach, prečo si, žitie, žitie / len na jedno použitie?*“ lúči sa Janovic s čitateľmi svojho profilu. Knižka, ktorú vytvoril s Jánom Štrasserom, určite nie je len na jeho použitie. Čitateľ sa k nej bude istotne rád vracat.

LITERÁRNE HÁDANKY

Šibeničný humor dvojice ruských autorov, ktorý mal príchut zakázaného ovocia, urobil z ich diela kultové knihy. Preto ani hádanka z Knižnej revue č. 10 nebola pre priaznivcov Ostapa Bendera vôbec ťažká. Na všetkých lístkoch, ktoré sme dostali do redakcie, bola správna odpoveď: *Ilja If a Jevgenij Petrov Dvanásť stoličiek*. Knižku *Bratstvo* Lászlóa Mártona z vydavateľstva Kalligram posielame Daniele LOJANOVEJ do Sniny.

S tvorbou jedného z Osamelých bežcov Petra Repku sa naši čitatelia dlho nestretávali, keďže žije v Nemecku a do roku 1989 nebolo jeho dielo veľmi „vítané“ v našich vydavateľstvách. Viacerí tak pozabudli aj na jeho debutovú zbierku *Sliepka v katedrále* z roku 1969, preto je pochopiteľné, že niektorí pri odpovedi na druhú hádanku zaváhali. Za správnu odpoveď: *Peter Repka Sliepka v katedrále* venuje vydavateľstvo Fragment zošit *Začnám kresliť* Ondrejovi LEHOCKÉMU do Košíc.

Pozornosť našich čitateľov opäť upriamujeme na jedno dielo svetovej literatúry a jedno slovenskej. Hoci každé z nich patrí k inému literárnemu druhu, predsa majú niečo spoločné – tematicky sa viažu na druhú svetovú vojnu, s ktorou mali autori osobnú skúsenosť, preto sa vyznačujú zreteľným protivojnovým zameraním.

I.

V USA bol tento autor doma. V Drážďanoch však prežil ozaj peklo – padali bomby, veľa krvi tieklo. Jatkám dal číslo: desať deľte dvoma.

II.

Bohoslužba uprostred noci, keď vojna má všetkých v moci.

Predpokladáme, že v tejto chvíli už mnohí čitatelia majú obe hádanky vyriešené. Pre tých, ktorí sú si nie celkom istí, dodávam niekoľko pomocných informácií.

Autor knihy z prvej hádanky patril vo svojej vlasti k známym a úspešným románopiscem, preslávil sa však aj v Európe. Próza, o ktorú ide, odráža jeho autopsiu, keď ako vojnový zajatec prežil v nemeckom meste, spomenutom v hádanke, kobercový nálet spojeneckých vojsk. Do slovenčiny ju preložil Karol Dlouhý a po prvý raz u nás vyšla v roku 1973. Jej tvorca zomrel len celkom neďavno, o jeho úmrtí priniesla informáciu aj naša tlač.

V prípade druhej hádanky ide o akúsi „premiéru“, pretože po prvýkrát je v nej zašifrované dramatické dielo. Jeho autor sa intenzívne venoval tvorbe tragédií i komediálnych žánrov, ale do dejín našej národnej spisby sa zapísal aj ako prozaik. Nie vždy to mal ako umelec ľahké, lebo v normalizačnom období patril medzi tých, na ktorých platilo publikačné embargo. Istý čas sa jeho hry v divadlách nesmeli uvádzať. Takýto trest ho stihol zrejme tiež preto, lebo v niektorých svojich hrách zo 60. rokov s prvkami absurdity kritizoval praktiky totalitného režimu.

Na vaše odpovede, čiže mená autorov (krstné mená a priezviská) a názvy diel, čakáme do 20. júna. Nezabudnite k odpovediam priložiť kupóny vydavateľstiev Ikar a Elen, ktoré venovali knižky do súťaže.

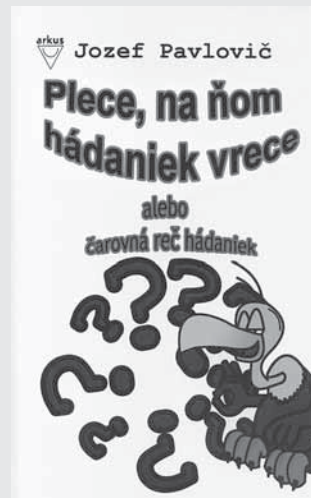
Vymýšľa Igor Hochel

JUBILANTI

od 6. júna do 19. júna

13. 6. 1934 sa narodil autor pre deti **Jozef PAVLOVIČ**. Osobitné postavenie v našej literatúre získal práve tým, že celú svoju tvorbu venoval deťom. Nepísal pre deti len popri inej tvorbe. Jednoduché príbehy či básne ozvlášťuje hrou so slovom, zábavne odkrýva malým čitateľom mnohovýznamovosť slov, a tým rozvíja ich slovnú zásobu, obrazotvornosť a abstraktné myslenie. Ak si chcete pripomenúť s Jozefom Pavlovičom jeho narodeniny, skúste sa podľa

jeho návodu pohrať formou dlžňovky s jeho menom. „*Dlžňovky sú hádanky, pri ktorých rozumne hospodárime s dlžňami. Podľa potreby ich pridávame alebo ubierame. Je neuveriteľné, ako tieto nepatrné znamienka premenia významy slov a viet: MORE S CHYBAMI – MÓRES CHÝBA MI a pod.*“ Za vaše hravé nápady vám vydavateľstvo ARKUS venuje knihu Jozefa Pavloviča *Plece, na ňom hádaniek vrece alebo čarovná reč hádaniek*. Na vaše lístky s kupónom vydavateľstva Arkus čakáme do 20. júna.

Narodili sa:

- 8. 6. 1956 – Teodor KRIŽKA, básnik a prekladateľ
- 14. 6. 1942 – Míla HAUGOVÁ, poetka a prekladateľka
- 14. 6. 1941 – Pavel HRÚZ, prozaik
- 17. 6. 1964 – Kamil ZBRUŽ, básnik

Za blahoželaní, ktoré májovému jubilantovi a nášmu spolupracovníkovi Lubošovi SVETOŇOVI prišli do redakcie, ďakujeme čitateľom aj v jeho mene a Vydavateľstvo SSS venuje dvojgeneračný román *...a predsa uhorský kráľ žije! (Dvakrát mladý Micuko)*, ktorý napísal podľa autobiografických poznámok svojho otca Emila Svetoňa, Anne POLANSKEJ zo Soli.

OBJEDNÁVKA

Objednávam si dvojtyždenník **KNIŽNÁ REVUE** na rok 2007 od čísla Cena jedného čísla je 10 Sk, dvojčíslo 20 Sk. Predplatné 260 Sk.

Meno:

Priezvisko (organizácia):

Ulica:

Mesto:

PSČ:

Podpis:

Vyplnený objednávkový lístok pošlite na adresu: Knižná revue, Nám. SNP 12, 812 24 Bratislava e-mail: krevue@litcentrum.sk

ELEN
(Literárna hádanka 1)
Strana 11

IKAR
(Literárna hádanka 2)
Strana 11

ARKUS
Strana 11

Aj história má svoju trinástu komnatu

Rozhovor s historičkou Katarínou HRADSKOU

Katarína Hradská (1956) je vedeckou pracovníčkou Historického ústavu SAV, zaoberá sa novšími dejinami Slovenska v stredo európskom kontexte. Publikovala viacero štúdií, ale aj kníh venovaných obdobiu vojnového slovenského štátu.

• Ako historička sa špecializujete na obdobie nášho štátu v rokoch druhej svetovej vojny, najmä na tú jeho stránku, ktorá bola dlho tabuizovaná – holokaust. Čím vás táto problematika zaujala, ako ste ju pre seba objavili?

– Odjakživa platí, že čo je zakázané, chutí najlepšie. Aj u mňa to bolo tak: dlhé roky sa u nás budovala bariéra, ktorá na pokyn zhora mala v ľuďoch vypestovať vedomie, že dejiny židovského národa sú druhoradé, že niet dôvodu spoznávať ich, že slovenská židovská komunita bola v podstate veľká neznáma, ktorú nám v škole učitelia odbili vetou, že židia tvorili malé percento obyvateľstva, ale mali veľký majetok, ktorý spravodlivo získal do svojich rúk štát. O tragickom konci židov sa hovorilo ešte stručnejšie. Akosi prirodzene som cítila, že sú veci, ktoré treba objaviť, aby som mala pocit, že hľadám odpovede na nezodpovedané otázky.

• Názozy verejnosti, najmä pamätníkov na postoje a štátnické rozhodnutia predstaviteľov slovenského štátu sú dodnes rozporuplné. Čo okrem zachovaných prameňov vám pomáha rozumieť ich pohnútkam?

– Odpoviem protiotázkou: Čo máte na mysli pod pojmom pohnútky? To, že vtedajšiu slovenskú vládu tvorili aj takí predstavitelia, ktorí bez mišľutia oka odsúhlasili a schvaľovali deportovanie židovských občanov? Alebo aj to, že prezident slovenského štátu a kňaz zároveň vyzýval, aby sa ľudia navždy zbavili škodcu slovenského národa, teda žida? Aké mali k tomuto rozhodnutiu pohnútky? Čo ich k tomu viedlo? To by mala byť otázka skôr pre psychológa. Z pohľadu historika však môžem povedať, že aj v histórii platí, že všetko so všetkým súvisí, a tak je teda nevyhnutné poznať širšie súvislosti, ktoré v konečnom dôsledku tvoria celok. Bez toho to nejde. Zjednodušené povedané: prvoradé sú hodnoverné pramene, a na ich základe poznanie minulosti. Ide však o to, kto ako vníma dokumenty a ako ich interpretuje.

• Vo svojej dizertačnej práci *Prípady Wisliceny. Nemeckí poradcovia na Slovensku a židovská otázka* poukazujete nielen na skorumpovanosť nemeckých poradcov, ale aj na prehnanú iniciatívu niektorých slovenských štátnych predstaviteľov. Ako ovplyvnili títo beráteri, teda nemeckí poradcovia, život na Slovensku počas vojny?

– Venovala som sa predovšetkým Dieterovi Wislicenyemu – poradcovi pre židovskú otázku. Jeho príchod na Slovensko bol veľkým paradoxom: Slovensko nebolo obsadené (až do Povstania) nemeckými vojskami, bolo satelitným štátom Nemeckej ríše, ktorá na základe Ochranej zmluvy garantovala jeho vnútropolitický i zahraničný rozmach. Tá suverenita, o ktorej sa často diskutuje nielen medzi historikmi, bola však iluzórna. Najvyšší nemeckí predstavitelia si dobre uvedomovali, ako veľmi Slovensko potrebujú, aby mohli expandovať ďalej na východ, a čo všetko s touto snahou súvisí: bolo tu židovské obyvateľstvo, ktoré časť slovenskej politickej špičky otvorene označila za element, ktorého sa treba zbaviť.

Na Slovensko bol v septembri 1940 dosadený vôbec prvý nemecký poradca pre riešenie židovskej otázky. Najskôr sa angažoval v arizácii židovského majetku, potom jeho kompetencie prerástli do príprav na deportovanie židovského obyvateľstva, pravda, za aktívnej účasti časti slovenskej vlády, a vyústili do konečného riešenia podľa nemeckého scenára.

Jeho pôsobenie na Slovensku bolo pre židovskú komunitu neblahé, aj keď treba spomenúť podstatný fakt: otvoril dvere, do ktorých nebolo problémom vojsť. Slovensko bolo prvým štátom, ktorý Nemcom dobrovoľne vydal židov, prvá vlna deportácií od marca do októbra 1942 sa uskutočnila za aktívnej účasti slovenských mocenských zložiek a navyše za každého deportovaného žida bolo treba zaplatiť 500 ríšskych mariek. Okolnosti, za akých sa toto všetko dialo, sú oveľa zložitejšie. Usilovala som sa ich zmapovať, zrekonštruovať dej, v ktorom svoju úlohu zohrával aj nemecký poradca. O jeho vplyve na riešenie židovskej otázky existuje už dostatok dôkazov, ktoré hovoria jasnou rečou.

• Z korešpondencie Gisely Fleischmannovej z rokov 1942 – 1944, ktorú ste vydali v rámci edície *Holokaust na Slovensku s podtitulom Snahy Pracovnej skupiny o záchranu slovenských a európskych židov sa možno dozvedieť nielen podrobnosti o deportáciách slovenských židov do koncentračných táborov, ale aj o záchranných akciách. Čo bolo pre vás prekvapujúce v týchto listoch?*

– Je to jednoduchá otázka, ale zložitá odpoveď. Ide predovšetkým o dva fenomény: o osobnosť Gisy Fleischmannovej, významnej predstaviteľky slovenského židovstva, ako aj o Ústredňu židov, ktorá v čase deportácií bola jediným spoločenstvom, ktoré malo obhajovať záujmy slovenských židov. Bola to veľmi rozporuplná inštitúcia, jej pôsobenia a činnosť momentálne spracúvam vo forme dokumentov do ďalšieho zväzku tejto edície, ktorú zastrešuje bratislavské Dokumentačné stredisko holokaustu. Fleischmannová bola súčasťou Ústredne židov. Jej rozhladenosť i snaha zabrániť prehľbovaniu ďalšej tragédie vyústili do založenia ilegálnej Pracovnej skupiny. Bola poverená nadviazaním stykov so svetovými židovskými záchrannými organizáciami, ktoré už v tom čase financovali všestrannú pomoc. Listy, ktoré som vydala vo zvolenskom vydavateľstve Klemo, boli a sú pre mňa zásadnou odpoveďou na otázku, čo všetko sa o deportáciách slovenských židov vedelo, čo Pracovná skupina robila, ale aj nerobila na ich záchranu, akú úlohu v tomto procese zohrával už spomínaný nemecký poradca, o ktorom som už z predošlej roboty vedela, že bol pragmatický antisemita a že si zo židov urobil dobre platený kšeft. Treba povedať, že som spracovala len časť z korešpondencie G. Fleischmannovej, ktorú mám k dispozícii. V tejto fáze som pokladala za dôležité sprístupniť tie, o ktorých som presvedčená, že majú obrovskú výpovednú hodnotu. Sú totiž svedectvom toho, akými informáciami disponovali samotní židia a ako sa s týmito informáciami ďalej pracovalo. Fleischmannová bola totiž jednou z prvých, ktorá svojich spolupracovníkov, ale aj významné medzinárodné záchranné organizácie informovala o tragédii slovenských židov, o tom, čo sa skutočne deje v koncentračných táborech, pričom otvorene hovorila, že niet nádeje na záchranu. Spomenúť však treba aj to, že listy sú písané prostredníctvom kódov. Preto ich bolo treba čítať veľmi opatrne, musela som ich pochopiť zo všetkých uhlov pohľadu, rozumieť často veľmi spleťtým súvislostiam. Netajím sa tým, že je to robota na celý život.

• Editori ste spracovali spomienky lekárky z Osvienčimu Margity Schwalbovej *Žila som životy druhých*. Osobné spomienky poskytnú vždy len čiastkový pohľad na dané obdobie. Ako však v prípade holokaustu po-

máhajú historiografii objektívne prehodnotiť toto tragické obdobie? Možno k nemu pristupovať aj inak ako z hľadiska obetí?

– Dnes je veľmi moderná tzv. Oral history, teda história, sprostredkovaná vďaka osobným spomienkam jednotlivca či celej skupiny. Pre mňa sú neoceniteľné spomienky tých, čo prežili holokaust. Mnohých z nich – a sú to tí poslední z posledných – osobne poznám, stretávam sa s nimi celkom neformálne, ale aj pracovne. Nechávam ich voľne rozprávať a veľmi si pritom cením, že aj napriek útrapám, ktoré prežili, sú schopní a vlastne aj ochotní svoje dojmy posunúť ďalej. Nie je to jednoduché spomínanie, často je veľmi bolestivé. Boli aj takí, ktorí farchu spomienok neunesli a svoj život ukončili dobrovoľne – aký paradox – prežili najväčšie inferno a ďalej už žiť nemohli. Nevládali a ani nechceli.

So slovenskou židovkou Mancou Schwalbovou som sa stretávala dlhé roky, vzťah, ktorý som si k nej vypestovala, mi umožnil byť v jej blízkosti až do jej smrti. Pre protizidovské opatrenia neukončila štúdiá (až po vojne) a dostala sa do Osvienčimu, kde pôsobila ako lekárka. Po vojne napísala a knižne vydala spomienky *Vyhasnuté oči*. Opisala v nich zverstvá z koncentračného tábora. Voľne pokračovanie, ďalšie príbehy, ktoré mi vyzorprávala, som nazvala *Žila som životy druhých*. Neboli to obyčajné rozpomienky, ale triezve, logicky usporiadané myšlienky o živote lekárky, ktorá sa usilovala pomôcť každému, kto sa dostal do nemocnice v tábore. Nech to nevyzníeva pateticky, ale táto lekárka zachránila desiatky životov, pričom riskovala ten svoj.

• Za knihu *Slobodomurárske lôže v Bratislave* (vyd. Albert Marenčin – PT 2005) vám vlni udelili medzinárodné ocenenie – Cenu E. E. Kische. Ide o prvé ucelené dielo venované dejinám slobodomurárov v Bratislave. Ako ste sa dostali k tejto téme?

– Už dávnejšie som napísala článok o slobodomurároch v Bratislave a vydavateľ si ho odložil – ako keby tušil, že sa k tejto téme raz vrátim. Pravdupovediac, v tom čase som si potrebovala oddýchnuť od práce – práve sme s kolegom dokončili veľmi rozsiahly druhý diel dokumentov o Jozefovi Tisovi, a tak som prijala ponuku vydavateľa. Zdá sa, že som urobila dobre. Rozbehla som sa po archívoch, aby som vyšla len a len z reality. Slobodomurári mi boli sympatickí nielen vďaka svojej démonickéj podstate, rozličným mýtom, ktoré ich dodnes zahalujú. Otvorene povedané – za to, že ich ľudia chápu ako čosi záhadné, nepoznané, a tým ako cudzí či nepriateľský element –

za to si môžu čiastočne sami. V knihe je môj osobný pohľad na slobodomurárske hnutie, na lôže činné v Bratislave, ktoré sa podpísali pod nejednu charitatívnu akciu, pod mnohé umelecké diela a architektonické skvosty – mnohí z nás si ani neuvedomujú, že pri potulkách Bratislavou narazia na stopy slobodomurárov, ktoré sú dnes, pravda, čiastočne zdevastované a po niektorých zostal len tieň.

• Vo svojej najnovšej knihe *Život v Bratislave 1939 – 1945* (vyd. Albert Marenčin – PT 2006) predstavujete všedný život v našej metropole prostredníctvom textových aj obrazových ukážok z dobovej tlače. Kniha vyšla zároveň s dielom Dušana Kováča *Bratislava 1939 – 1945. Mier a vojna v meste – s celkom iným pohľadom na to isté obdobie*. Ako sa tieto publikácie vzájomne dopĺňajú?

– Bola to celkom spontánna idea napísať dve knižky o vojnovom Bratislave a každú inak. Tomuto obdobiu sa nemožno vyhnúť, mnohí si ho ešte pamätajú a verím aj tomu, že ich spomienky na toto obdobie života Bratislavy môžu byť rozdielne. Každý vnímal realitu inakšie. Mňa upútala myšlienka každodennosti v živote hlavného mesta, ktoré bolo poznačené jednak vojnovými udalosťami, ale aj vysokou politikou so všetkým, čo k nej patrí. Príbehy človeka sa nedajú len tak vymyslieť, ono je vždy najlepšie oprieť sa o skutočnosť a na to sú najlepšie noviny. Vtedajšia propaganda vedela, ako sa má človeka zmocniť a spracovať ho. Noviny, ktoré som použila, boli plné kadejakých správ, z ktorých sa dala spraviť krásna mozaika každodenného života. Vznikol tak obraz plný smiešnych, vážnych, dramatických, ale aj smutno-smiešnych príhod, ktoré sú doplnené fotografiami, a tie časť reality znázorňujú vernejšie než akýkoľvek text. Dušan Kováč si vybral niekoľko príbehov, ktoré sa v Bratislave odohrali, ja som sa pokúsila o kroniku mesta. Snáď aj preto sa obe knihy dopĺňajú.

• Úlohou historikov je nielen históriu komentovať, objasňovať, ale aj prezentovať verejnosti. Aké sú v súčasnosti publikačné možnosti historikov – nielen knižné, ale aj v médiách – má verejnosť záujem poznať objektívne históriu? Zvažuje popularizácia histórie jej odbornosť?

– Otázne je, či by mal historik históriu komentovať. Hrozí totiž, že sa dostane do pozície sudcu, a to vôbec nie je poslaním historika. Navyše, komentovaním môže potenciálne čitateľovi vnútiť svoj názor, a o to skutočne serióznym historikom nemá záujem. Spomínala som už, že spolu s kolegom sme dokončili druhý diel dokumentov o publicistickej činnosti Jozefa Tisu v rokoch 1938 – 1944. Súčasného čitateľa sme chceli čo najviac oboznámiť s udalosťami, o ktorých J. Tiso hovoril vtedajšiemu čitateľovi rozličných periodík. Uvedomovali sme si, že niektoré udalosti sú známe nám, ale mnohým nemusia nič povedať. Preto sme volili komentáre vysvetľovacie, nie hodnotiace, aby sme čitateľa neovplyvnili.

Iná vec je prezentovanie svojho výskumu verejnosti, či už odbornej, alebo laickej. Nekočne dlhé vyseďovanie v archívoch i samotné následné písanie – to je v podstate drina, ktorá by mala priniesť svoje ovocie. V súčasnosti sa kladie dôraz na popularizáciu vedy. Je dobré, že dnešné médiá majú záujem aj popularizáciu vedy, teda o články, ktorým by mal rozumieť každý, pretože sú napísané zrozumiteľným štýlom. Nevnímam to ako znevažovanie odbornosti histórie, ale skôr ako priblíženie sa k čitateľovi. Veď nie každý má možnosť študovať dejiny, hoci javí o ne záujem. Časopis *História*, ktorý vychádza v Historickom ústave SAV, si čitateľov získal práve vďaka popularizovaniu historickej vedy.

Pripravila Marta Bábiková